

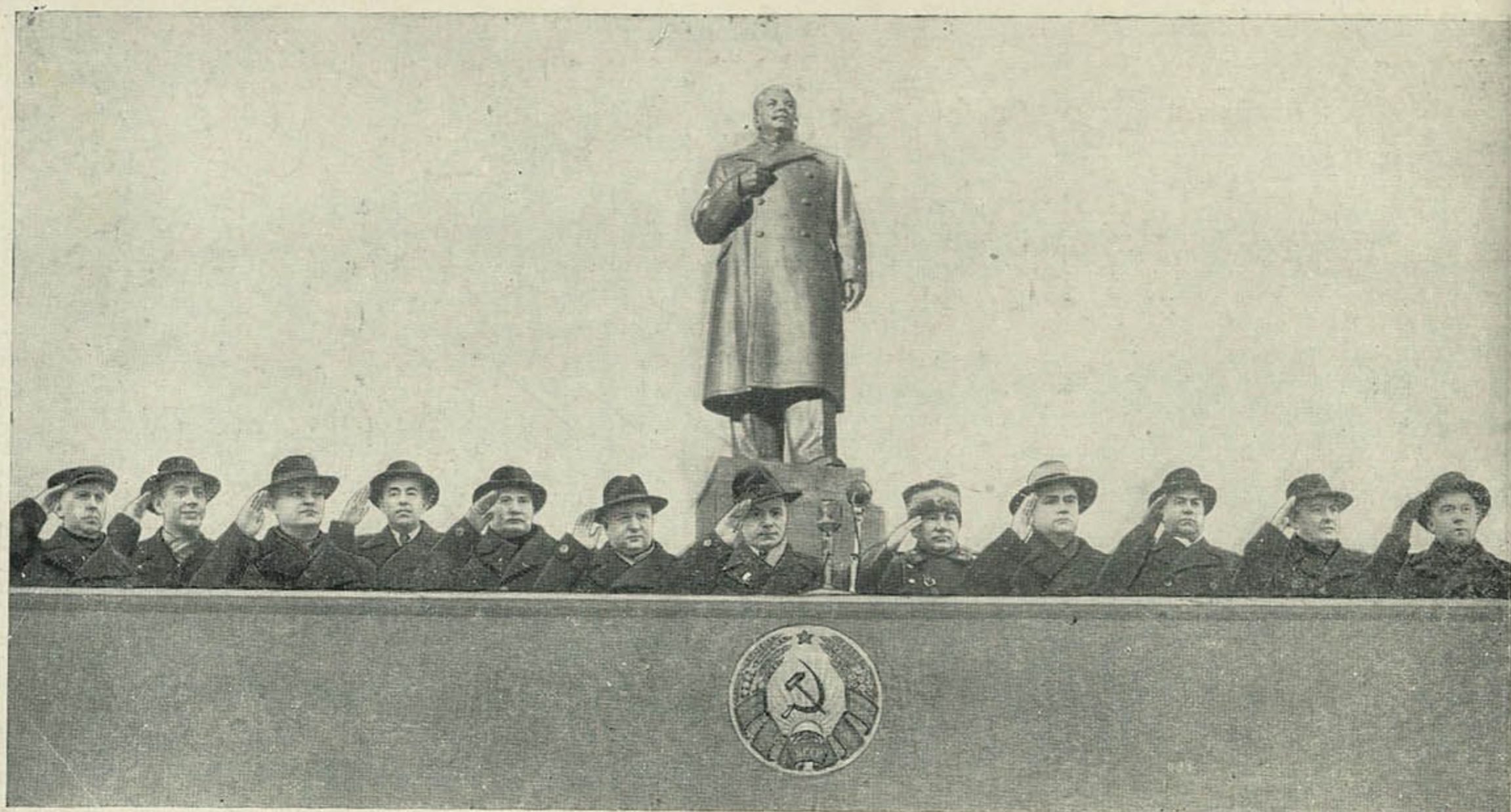
РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 11 + 1 выкройка

лістапад

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

1952 г.

МІНСК. 7 ЛІСТАПАДА 1952 ГОДА. На ўрадавай трыбуне (злева направа): І. Н. Макараў, П. М. Машэраў, К. Т. Мазураў, М. І. Баскакаў, Якуб Колас, Ц. С. Гарбуноў, М. В. Зімянін, Ф. Ф. Жмачэнка, Н. С. Патолічаў, А. Я. Кляшчоў, В. І. Казлоў, П. А. Абрасімаў.

Парад войск Мінскага гарнізона і дэманстрацыя працоўных горада Мінска.

Фото М. Мінковіча і І. Шышко.

На першай старонцы вокладкі: дэлегаты XIX з'езда партыі (злева направа) К. В. Курчыцкая, М. А. Карабань і Е. А. Кухарава. Каляровае фото Ф. Кіслова

НЯСТОМНА ВУЧЫЦЦА

2354
и-53

6599

ВУЧЫЦЦА! Пакаленню, выхаванаму Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыяй, цяжка ўявіць, якой недасягальнай была гэтая мара для велізарнай большасці насельніцтва царскай Расіі. Толькі з расказаў старых і з твораў літаратуры і мастацтва ведаем мы аб беспрасветнай цемры працоўнага народа, калі ў вёсцы або рабочым пасёлку цяжка было знайсці пісьменнага чалавека.

Успомнім вядомую карціну Багданава-Бельскага «Каля дзвярэй школы». Вясковы хлопчык у лапцях, з катомкай за плячыма зазірае ў школьныя дзверы. Як хочацца яму пераступіць заветны парог! Але для дзяцей мільёнаў рабочых і сялян дарэвалюцыйнай Расіі дзверы школ былі наглуха зачынены, як наглуха зачынены яны і цяпер для працоўных і іх дзяцей у капіталістычных краінах.

Да нас прыязджаюць шматлікія замежныя госці. Многае іх здзіўляе: веліч і рост нашых гарадоў і сёл, становішча жанчын і дзяцей, клопаты аб працоўным чалавеку, ахова працы на прадпрыемствах. Але асабліва захапляе іх велізарны размах народнай адукацыі ў нашай краіне. І гэта не здзіўна, бо такога размаху народнай адукацыі няма нідзе ў свеце.

У нас з года ў год расце колькасць школ і вышэйшых навучальных устаноў. Ажыццяўляецца не толькі ўсеагульнае сямігадовае навучанне. У новай пяцігодцы, як гэта прадугледжана дырэктывамі XIX з'езда партыі па пяцігадовому плану развіцця СССР, у сталіцах рэспублік, гарадах рэспубліканскага падпарадкавання, у абласных, краявых і буйных прамысловых цэнтрах уводзіцца ўсеагульная сярэдняя адукацыя. Колькасць студэнтаў у нашых вышэйшых навучальных установах у паўтара раза больш колькасці студэнтаў ва ўсіх капіталістычных краінах Еўропы, разам узятых.

У нашай краіне вучацца не толькі дзеці, юнакі і дзяўчаты, у нас вучацца дзесяткі мільёнаў дарослых.

Вялікая Комуністычная партыя на працягу ўсёй сваёй гісторыі ўдзяляла і ўдзяляе велізарную ўвагу пытанням авалодання марксісцка-ленінскай тэорыяй. Вучыцца, вучыцца і вучыцца заклікаў савецкі народ яшчэ ў першыя гады савецкай улады вялікі Ленін, нястомна вучыцца, авалодваць марксізмам-ленінізмам заклікае партыю і народ вялікі Сталін.

На XVIII з'ездзе партыі таварыш Сталін гаварыў: «Няма неабходнасці, каб спецыяліст-медык быў разам з тым спецыялістам па фізіцы або батаніцы і наадварот. Але ёсць адна галіна навукі, веданне якой павінна быць абавязковым для большэвікоў усіх галін навукі, — гэта марксісцка-ленінская навука аб грамадстве, аб законах развіцця грамадства, аб законах развіцця пролетарскай рэвалюцыі, аб законах развіцця соцыялістычнага будаўніцтва, аб перамозе камунізма».

1 кастрычніка споўнілася 14 год з дня выхаду ў свет геніяльнай працы І. В. Сталіна «Гісторыя Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў). Кароткі курс». Гэтая кніга стала жыццёва неабходнай не толькі для камуністаў і комсамольцаў, але і

для шырокіх слаёў інтэлігенцыі, для ўсяго беспартыйнага актыва. Яна вучыць савецкі народ непрымырымасці да ворагаў, дружбе і брацтву народаў, будаўніцтву камунізма. «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» з'яўляецца энцыклапедыяй асноўных ведаў у галіне марксізма-ленінізма.

Партыя Леніна — Сталіна надае велізарнае значэнне камуністычнаму выхаванню працоўных жанчын. Важнейшым сродкам у гэтай справе з'яўляецца марксісцка-ленінская вучоба. У нашай рэспубліцы, як і ва ўсёй краіне, наглядаецца велізарная цяга працоўных жанчын да расшырэння свайго палітычнага кругаору. Вялікая колькасць жаночай інтэлігенцыі вывучае творы Леніна і Сталіна, палітыка-номію і філасофію самастойна. У сетцы партыйнай асветы — гуртках па вывучэнню гісторыі партыі, палітшколах, гуртках па вывучэнню біяграфіі І. В. Сталіна, вячэрніх універсітэтах марксізма-ленінізма — вялікая колькасць жанчын. Пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый папаўняюць яны свае веды, стараючыся прымяніць іх у жыцці.

У гэтым нумары змешчана пісьмо маладой стаханавіцы Гомельскага машынабудаўнічага завода «Рухавік рэвалюцыі» Н. Сільчанка. Яна займаецца ў гуртку па вывучэнню біяграфіі І. В. Сталіна і на курсах тэхнініума, вывучае матэрыялы XIX з'езда партыі, чытае многа тэхнічнай і мастацкай літаратуры. Усё гэта дапамагае ёй у рабоце. На 250—300 проц. выконвае тав. Сільчанка вытворчы план.

У калгасе імя 17 верасня Нясвіжскага раёна вучацца не толькі члены жонсовета, але і многія калгасніцы. І гэта дае свае станоўчыя вынікі. У арцелі каля 800 працаздольных калгасніц і толькі некалькі з іх не выпрацавалі ўстаноўленага мінімуму працадзён. Тут адчуваецца свядомыя адносіны да працы і ўмацавання грамадскай гаспадаркі.

Не дрэнна пастаўлена вучоба жанчын на Маладзечанскім чыгуначным вузле. Работніцы дэпо і служачыя станцыі вучацца ў гуртках па вывучэнню гісторыі партыі, біяграфіі таварыша Сталіна, вывучаюць матэрыялы XIX з'езда партыі. І тут партыйным арганізацыям дапамагаюць жонсоветы.

З велізарным натхненнем сустраў савецкі народ новую геніяльную працу І. В. Сталіна «Эканамічныя праблемы соцыялізма ў СССР», яго гістарычную прамову на XIX з'ездзе партыі і матэрыялы з'езда. У гэтыя дні тысячы агітатараў і прапагандыстаў у гарадах і вёсках праводзяць чыткі і гутаркі па гэтых важнейшых дакументах. І вельмі важна, каб гэтымі гутаркамі былі ахоплены ўсе работніцы і калгасніцы, усе хатнія гаспадыні.

У нашай краіне створаны ўсе ўмовы для вучобы. У распараджэнні працоўных — выдатныя бібліятэкі з рознастайнай літаратурай. Партыйныя арганізацыі выхавалі кваліфікаваныя кадры прапагандыстаў, лектараў, кіраўнікоў гурткоў. Яны аказваюць слухачам штодзённую дапамогу ў марксісцка-ленінскай адукацыі.

Будзем-жа нястомна папаўняць свае веды — вучыцца так, як заклікае нас вялікая партыя Леніна — Сталіна!

БАГАТЫЯ ПЕРСПЕКТЫВЫ

ВЯЛІКАЕ шчасце выпала на маю долю — я прымала ўдзел у рабоце гістарычнага XIX з'езда Комуністычнай партыі. З'езды партыі Леніна — Сталіна заўсёды былі яркімі маякамі, святло якіх азарала пройдзены шлях і прасторы далейшага руху наперад. Кожны з'езд узнімаў нашу краіну яшчэ на адну ступень соцыялістычнага развіцця, адкрываў новыя бліскучыя перспектывы. Калі ў вялікім Крэмлёўскім зале слухала я даклады і выступленні дэлегатаў, а затым прамову вялікага Сталіна, у мяне было такое пачуццё, нібы я ўзнялася на высокую гару, адкуль адкрываюцца неабсяжныя далі нашага пераможнага руху да камунізма.

Суровы шлях прайшла краіна паміж XVIII і XIX з'ездамі. Цяжкой была навіязаная сусветным імперыялізмам і гітлераўскім фашызмам вайна. Але савецкі народ у адзінаборстве са страшным і грозным ворагам вышаў пераможцам. Гэта адбылося таму, што натхняльнікам і арганізатарам усенароднай барацьбы супроць фашысцкіх захопнікаў была Комуністычная партыя, для якой шчасце народа, працвітанне Радзімы складаюць мэту і сэнс усёй яе дзейнасці.

Скончылася вайна, і партыя вуснамі вялікага Сталіна абвясціла праграму аднаўлення разбуранай ворагам народнай гаспадаркі і далейшага магутнага развіцця соцыялістычнай эканомікі. Намаганнямі партыі і народа пасляваенны пяцігадовы план быў з поспехам выкананы і перавыкананы. На прасторах нашай краіны ўзніклі новыя індустрыяльныя ачагі. Уступіў у эксплуатацыю Волга-Данскі суднаходны канал імя Леніна з Цымлянскай гідраэлектрастанцыяй і сістэмай арашальных каналаў. Гараць агні на гіганцкіх будоўлях камунізма ў Куйбышэве і Сталінградзе, у Кахоўцы і Тахія-Ташы, на трасах Паўднёва-Украінскага і Паўночна-Крымскага каналаў.

Гордасцю напоўнілася маё сэрца, калі сакратар ЦК КПБ таварыш Патолічаў з трыбуны з'езда гаварыў пра магутны ўздых соцыялістычнай эканомікі і культуры Беларускай рэспублікі. Прамысловасць Беларусі, дашчэнту разбураная ў гады вайны, не толькі адноўлена, але

ўжо выпускае прадукцыі на 50 процантаў больш, чым да вайны. Прадукцыя машынабудаўніцтва ўзрасла супроць даваеннага ў 15 раз. Па ініцыятыве таварыша Сталіна на Беларусі створаны новыя галіны прамысловасці: трактарабудаўніцтва, аўтамабілебудаўніцтва, станкабудаўніцтва, вытворчасць веласіпедаў, матацыклаў.

Вялікіх дасягненняў дабілася і сельская гаспадарка. Успомніла я свой Асвейскі раён Полацкай вобласці. Нямецка-фашысцкія акупанты пры адступленні спалілі літаральна ўсе вёскі, разграбілі маёмасць. Але працавіты народ паспяхова ліквідаваў вынікі вайны. Удоўж азелянёных вуліц выдзяляюцца сваёй навізной калгасныя дамы. Пабудаваны прасторныя памяшканні для жывёлы, для калгаснага добра. Далёка ззаду застаўся даваенны ўзровень пасеўных плошчаў. Разросся і гарадскі пасёлак Асвея.

Дэлегаты ад розных рэспублік і абласцей прыводзілі шмат лічбаў і фактаў, якія пераканаўча сведчаць аб велізарных поспехах, дасягнутых нашай краінай ва ўсіх галінах эканомікі, культуры і мастацтва. І гэтым мы абавязаны партыі, любімаму Сталіну. Вось чаму да яго звернуты былі погляды ўсіх — і дэлегатаў і замежных гасцей, у яго чэсць абвешчаліся здравіцы, да яго несліся словы, поўныя любові і ўдзячнасці.

Калгаснікі Асвейшчыны рыхтаваліся да з'езда партыі, як да вялікага свята. Да знамянальнага дня завяршылі сяўбу азімых, здалі збожжа дзяржаве, засыпалі насенныя фонды. Усё-ж нам яшчэ шмат трэба папрацаваць для павышэння ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур, павелічэння пажалоў жывёлы і росту яе прадуктыўнасці, для расшырэння пасеваў ільну-даўгунцу — асноўнай культуры нашага раёна. Але пры той дапамозе, якую аказваюць нам партыя і ўрад, пры той тэхніцы, якую ўсё больш аснашчаюцца МТС, мы з гэтымі задачамі бяспрэчна справімся.

Новы пяцігадовы план адкрывае радасныя перспектывы і перад нашым раёнам. Далейшае ўкараненне ў сельскую гаспадарку перада-

вой тэхнікі і агракультуры будзе садзейнічаць значнаму росту таварнай прадукцыі земляробства і жывёлагадоўлі, палепшанню матэрыяльнага добрабыту калгаснікаў. Разгорнецца вялікае будаўніцтва. У гэтым і наступным годзе будуць пабудаваны майстэрні ў Чапаеўскай, Коханавіцкай і Асвейскай МТС, Ігналінская няпоўная сярэдняя школа на 280 чалавек, васьмікватэрны дом для спецыялістаў сельскай гаспадаркі і г. д.

Пяты пяцігадовы план Савецкага Саюза — план мірнага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Яго выкананне будзе новым буйным укладам у справу ўмацавання міру ва ўсім свеце.

На з'ездзе з асабліваю сілай адчувалася тая жывая сувязь, давер'е і дружба, якімі звязана наша Радзіма з брацкімі народна-дэмакратычнымі краінамі Еўропы і Азіі, з працоўнымі масамі ўсяго свету. Прысутнасць на з'ездзе ў якасці гасцей дэлегатаў ад 44 брацкіх комуністычных і рабочых партый, іх прывітанні з'езду сведчаць аб высокім аўтарытэце нашай Комуністычнай партыі ў вачах працоўных усяго свету. Яны вывучаюць наш вопыт, вучацца ў нас уменню арганізоўваць масы і весці іх на барацьбу за справу соцыялізма і дэмакратыі, свабоды і роўнапраўя народаў.

З выключнай увагай была выслухана гістарычная прамова нашага любімага правадыра і настаўніка — Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна. Яго словы, звернутыя да прадстаўнікоў брацкіх компартый зарубешных краін, дзе яшчэ пануе капіталізм, усе прысутныя сустрэлі з вялікім натхненнем. Таварышу Сталіну была наладжана авацыя, поўная захаплення.

Пад выпрабаваным кіраўніцтвам ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта наша партыя, натхняючы і ведучы за сабой увесь савецкі народ, будзе самааддана працаваць над выкананнем гістарычных рашэнняў XIX з'езда партыі.

Задачы, пастаўленыя Комуністычнай партыяй, з'яўляюцца першачарговымі задачамі ўсяго нашага народа, кожнага савецкага чалавека. У імя перамогі камунізма, у імя ператварэння ў жыццё гэтых рашаючых для лёсу ўсяго чалавецтва задач будзем кожны на сваім пасту працаваць так, каб даць любімай Радзіме максімальную карысць, прымнажаць яе багацці, умацоўваць яе магутнасць.

М. А. КАРАБАНЬ.
сакратар Асвейскага райкома партыі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Перадавікі соцыялістычнага спарніцтва

Па-стаханаўску працуюць абмотчыцы электраматорнага цэха Магілёўскага металаапрацоўчага камбіната комсамолкі Надзея Емяльянава і Мар'я Поварава. Зменныя заданні яны выконваюць на 180 — 185 процантаў.

На здымку: Надзея Емяльянава (злева) і Мар'я Поварава за работай.

Фото М. Вароніна (Фотахроніка БелТА)

НА КАРЫСЦЬ РАДЗІМЫ

ЦЯЖКА перадаць словамі радасць і хваляванне, якія ахапілі мяне, калі ў Мінску я была выбрана дэлегатам XIX з'езда партыі. Быць удзельнікам гістарычнага з'езда партыі Леніна — Сталіна — вялікая чэсць.

Многае адчула, многае перадумала я за дні падрыхтоўкі да з'езда.

Як хутка ўзнялася на ногі родная мая Беларусь, параненая і зруйнаваная ў гады нямецка-фашысцкай акупацыі, як хутка залячыла раны вайны і пайшла ўперад, пакінуўшы далёка ззаду даваенны ўзровень прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Я бачыла Мінск у першыя гады вызвалення ад акупантаў. Здавалася, не хутка ўзнімецца ён з руін. Але прайшло ўсяго восем год, а Мінск жыве поўнакроўным жыццём. Сотні цудоўных будынкаў узняліся на месцы нядаўніх развалін. Паміж іх праялі шырокія асфальтаваныя магістралі. Вялікі рух аўтобусаў, тралейбусаў, трамваяў. Дымяцца трубы шматлікіх прадпрыемстваў, якія выраслі ў розных канцах горада. Мінск стаў буйным індустрыяльным цэнтрам.

Я бачыла ўсюды стваральную працу майго народа і думала: хто прымушае гэтых людзей пераадолюваць усе цяжкасці і перашкоды на шляху да пастаўленай мэты? Хто натхняе іх на працоўныя подзвігі? Хто ўзняў мяне — дачку беднага, забітага селяніна — на такую вышыню? Каму я абавязана сваім шчасцем вольнага жыцця? Партыі Леніна — Сталіна — нашай маці, выхавальніцы — вось каму абавязаны савецкія людзі ўсім, чаго дасягнулі, чаго дабіліся.

Партыя перадала ў рукі працоўных уладу, усе сродкі і плады грамадскай працы, усе дасягненні навукі і сказала: вы цяпер гаспадары краіны, працуйце, прымнажайце магутнасць нашай дзяржавы, змагайцеся за лепшае жыццё. Партыя разняволіла жанчын і паставіла побач з мужчынамі кіраваць дзяржавай, удзельнічаць у сацыялістычным будаўніцтве. Якое шчасце быць членам такой партыі!

І вось я — калгасніца — еду ў Маскву, на з'езд партыі, які будзе вырашаць важнейшыя пытанні жыцця нашай краіны, намячаць праграму далейшых перамог.

Поезд павольна падыходзіць да перона Беларускага вакзала. З новаю сілай ахапляе мяне хваляванне. Перада мной родная Масква — сталіца міру, сэрца Радзімы, гордасць савецкага народа. Вось яна — Красная плошча з маўзалеям Вадзіміра Ільіча Леніна, вось Крэмль, дзе нястомна працуе на карысць савецкага народа і ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва вялікі прадаўжальнік справы Леніна, яго бліжэйшы саратнік і друг І. В. Сталін. На старажытных крэмлёўскіх вежах гараць рубінавыя зоркі і здаецца, што святло іх відаць ва ўсіх кутках зямнога шара.

Многа цудоўнага бачыла я ў Маскве, і сэрца напайнялася гордасцю за сваю дарагую сталіцу.

Як самай шчаслівай і радаснай падзеі, чакала я адкрыцця з'езда. І гэты дзень надышоў. Разам з іншымі дэлегатамі накіравалася я ў Крэмль. Недалёкі шлях ад гасцініцы «Масква» да Крэмлёўскага палаца мы ідзем моўчкі, аддаўшыся хваляючым думкам. У кожнага ў галаве сустрэча з правадыром. Для савецкага чалавека гэта самае вялікае шчасце. А сустрэнешся, дык ці не сорамна будзе глядзець яму ў вочы: ці ўсё так рабіў, як ён вучыць, як настаўляе? Я ганаруся тым, што не толькі сама, але і ўвесь наш калгас выканаў абавязацельствы, узятыя ў чэсць з'езда. Своечасова закончылі мы ўборку збожжавых і бабовых, здачу збожжа і бульбы дзяржаве. Да 5 кастрычніка выканалі план здачы кок-сагызу. Закончылі будаўніцтва артэзіянскага калодзежа і воданаснай вежы.

У Крэмлёўскім палацы было ўжо шмат дэлегатаў, лепшых людзей краіны. Тут былі відныя палітычныя дзеячы і наватары вытворчасці, савецкія вучоныя і праслаўленыя палкаводцы, будаўнікі і працаўнікі калгасных палёў.

Мы занялі месцы і з вялікім хваляваннем чакалі, калі ўбачым таварыша Сталіна.

Сем гадзін вечара. Зашумеў, захваляваўся зал. Як магутны прыбой, пракацілася бура воплескаў. Гэта вышаў на трыбуну таварыш Сталін, а за ім яго верныя саратнікі — Молатаў, Маленкоў, Варашылаў, Булганін, Берыя, Кагановіч, Хрушчоў, Мікаян. Цяжка апісаць тое, што адбылося ў зале ў гэтыя хвіліны. У момант усе ўзняліся з месца і доўгімі воплескамі, радаснымі воклічамі віталі любімага правадыра. А ён стаяў і рукапляскаў сваім верным сынам і дочкам, якія ідуць па накрэсленым ім слаўным шляху.

Вось ён — родны наш бацька, настаўнік і правадыр. Вось той, хто даў нам жыццё, абараніў Радзіму ад заняволення, узняў яе на такую вышыню, якой не дасягала ні адна краіна ў гісторыі чалавецтва. Вось ён — тварэц нябачаных у гісторыі планаў пераўтварэння прыроды, збудавання грандыёзных гідраэлектрастанцый, каналаў і арашальных сістэм, будаўніцтва

комунізма ў нашай краіне.

З'езд партыі прыняў гістарычныя рашэнні. Кожны савецкі чалавек знойдзе ў іх шмат блізкага, звязанага непасрэдна з родным краем, горадам, раёнам.

Як не радавацца было мне, слухаючы, напрыклад, аб велізарных работах, намечаных па асушэнню Палескай нізіны. Кожны жыхар Палесся разумее, якія цудоўныя перспектывы адкрываюцца перад намі. Адваяваныя ў балот мільёны гектараў зямлі дадуць велізарную колькасць дадатковай прадукцыі.

У сям'і Героя Сацыялістычнай Працы Еўдакіі Арцём'еўны Кухаравай.

Справа налева: Герой Сацыялістычнай Працы Е. А. Кухарава, сын Пеця, дачкі Надзея і Кацярына.

Фото У. Кітаса

Крычаўскі шыферны завод выконвае заказы вялікіх будоўляў кунізму. Нядаўна калектыў завода асвоіў выпуск калёровага шыферу.

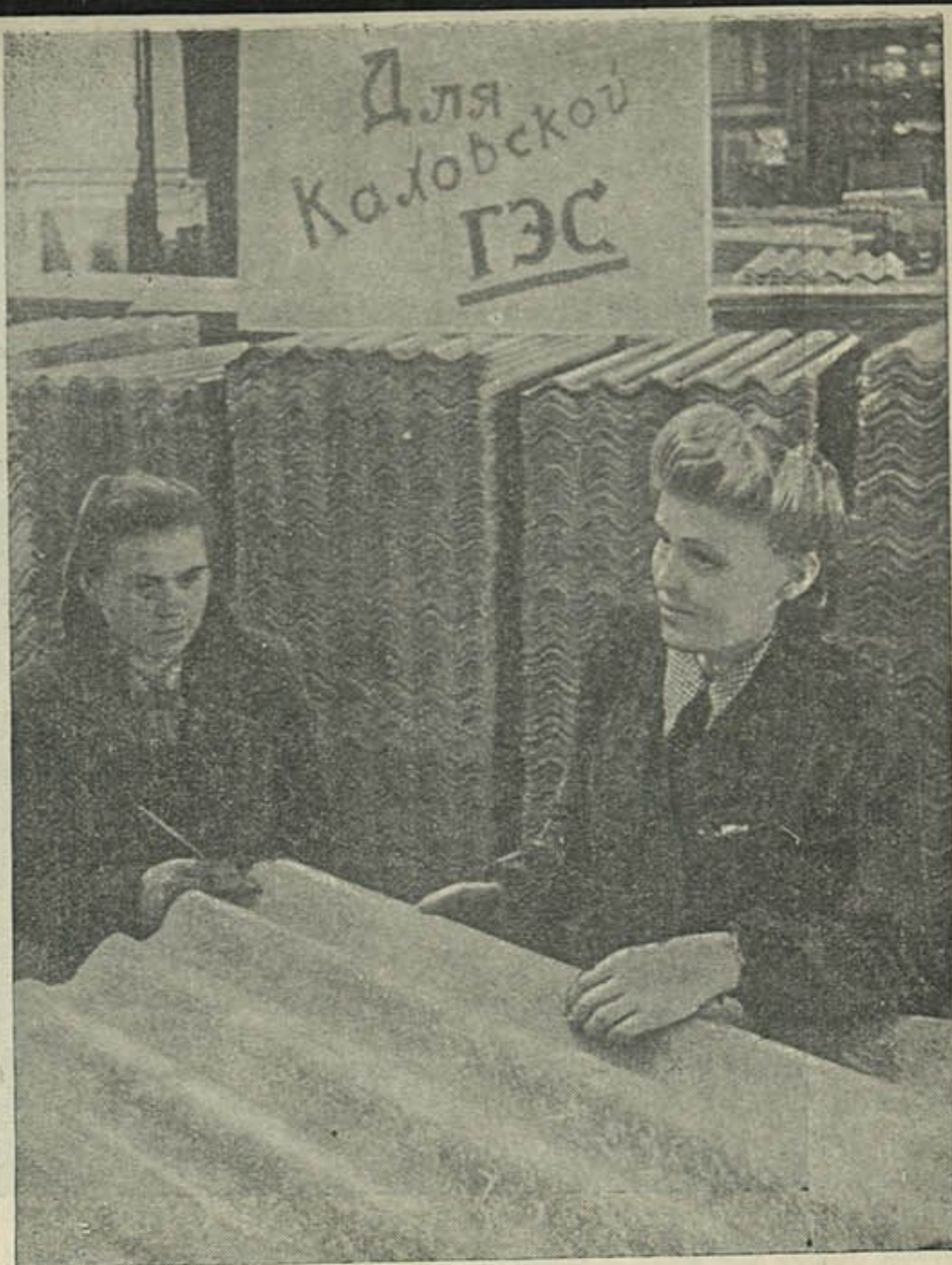
На здымку: кантралёры АТК куніст Праскоўя Залатарава (справа) і комсамолка Еўдакія Кірзева за праваркай шыферу для Кахоўскай ГЭС.

Фото В. Лупейкі
(Фотахроніка БелТА)

Цяжка мне знайсці словы, каб перадаць нашы пачуцці, калі на заключным паседжанні таварыш Варашылаў прадставіў слова Іосіфу Вісарыёнавічу Сталіну. Пасля доўга не змаўкаючых апладысmentaў мы пачулі бясконца дарагі голас правадыра. Затаіўшы дыханне, слухалі мы гэтую прамову, якая шмат разоў перапынялася громам рукаплясканняў. На ўсё жыццё запамніла я сталінскія простыя і мудрыя словы.

Зараз мною валодае адно жаданне: працаваць яшчэ лепш, каб апраўдаць высокае давер'е партыі і народа, быць актыўным барацьбітом за выкананне гістарычных рашэнняў з'езда нашай вялікай партыі Леніна — Сталіна.

Е. КУХАРАВА,
звеннявая калгаса імя Сталіна
Васілевіцкага раёна Палескай вобласці.

З вопыту работы сярод жанчын

АРГАНІЗАТАР КАЛГАСНІЦ

Добра працуе жонсовет калгаса «Усход» Высокаўскага раёна. Пад кіраўніцтвам партыйнай арганізацыі жонсовет сістэматычна праводзіць масава-палітычную работу, выхоўваючы ў калгасніц свядомыя адносіны да працы, уцягваючы іх у сацыялістычнае саборніцтва.

Раз у месяц праводзяцца паседжанні жонсовета. Жанчыны вывучаюць даклад тав. Маленкова, рашэнні XIX з'езда партыі, абмяркоўваюць гаспадарчыя пытанні.

Абмеркаваўшы пытанне аб своечасовай уборцы бульбы, жонсовет правёў агульны сход калгасніц. Старшыня жонсовета Н. Бялюк растлумачыла значэнне барацьбы за своечасовую ўборку. Калгасніцы абавязаліся актыўна ўдзельнічаць у рабоце і сваё слова стрымалі. Усе працаздольныя жанчыны дружна працавалі. 30 кастрычніка калгас убраў усю бульбу з плошчы ў 246 гектараў.

Жонсовет дапамагае праўленню калгаса ў наладжванні працоўнай дысцыпліны. Калі калгасніца не выходзіць на работу, жонсовет выклікае яе на паседжанне. У выніку з 339 жанчын 7 не выпрацавалі мінімуму працадзён і то па ўважлівых прычынах. Калгас ганарыцца сваімі стаханаўкамі Мар'яй Паў-

люк, якая выпрацавала 461 працадзень, Верай Ляшчук, у якой ужо 423 працадні, Ганнай Ружыцкай, у якой 380 працадзён.

Жонсовет — прызнаны важак жанчын. Ён умее мабілізаваць іх на ўдзел ва ўсіх сельскагаспадарчых работах. Пры актыўным удзеле жанчын калгас у гэтым годзе нарыхтаваў і ўнёс пад азімыя 1 300 тон торфу і 14 550 вазоў гною. Азімая сяўба праведзена па добра ўгноенай глебе; замест планавых 505, пасеяна 825 гектараў.

Звеннявая Н. Бялюк (старшыня жонсовета) мабілізавала на ўборку ільну ўсіх калгасніц. Яны своечасова ўбралі, разаслалі, паднялі і прасушылі лён з плошчы ў 55 гектараў. Зараз калгасніцы заняты яго апрацоўкай.

Дзякуючы актыўнаму ўдзелу жанчын у працы, калгас своечасова ўбраў ураджай і датэрмінова разлічыўся з дзяржавай па ўсіх відах паставак збожжа, бульбы, мяса, малака. Калгаснікі атрымалі па 2,5 кілаграма збожжа на працадзень.

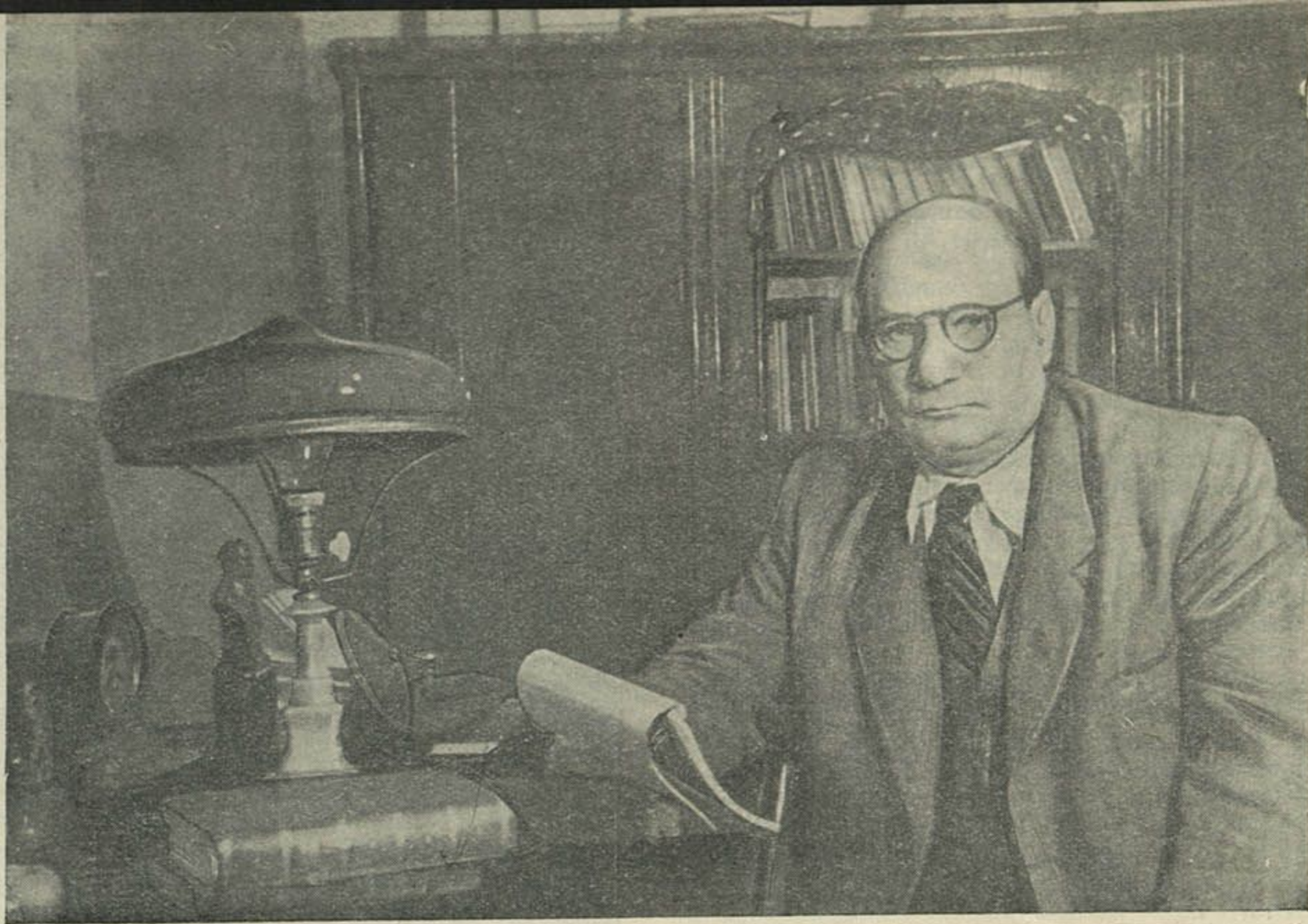
Пярвічная партыйная арганізацыя дапамагае жонсовету ў складанні планаў, падказвае і арганізуе каштоўныя мерапрыемствы.

К. ТАРАСКІНА

Нам гэты план па сэрцу ўсім

Паўлюк ПРАНУЗА

Нам гэты план па сэрцу ўсім —
Шахцёрам, цеслям, сталеварам...
Як у люстэрку, бачны ў ім
Імкненні нашы, нашы мары.
Крылаты план! Яго святло
Шляхі народу азарыла,
І кожны горад, і сяло,
Той стэп, дзе спёка ўсё паліла;
Дзе прагнула вады зямля,
А дол быў чэрствам і каменным.
Святло ідзе ад зор Крэмля,
Ад сталінскіх вачэй праменных.
Час блізка той, калі туркмен
Убачыць зеляніну ў полі:
Адступіць назаўжды сухмень
Прад нашай большэвіцкай воляй.
Пад Іртышом, пад Ангарой
Успыхне электрычны золак.
Дыхне там цёплаю вясной —
Пакорацца Ільды і холад.
Чытае беларус радкі,
Радкі вялікаснага плана.
Палессе бачыць не такім —
З балот навекі раскаваным.
І ўжо мяркуе, колькі тон
Яму з гектара дасць пшаніца,
І будучыню тых дзён
Жыве і ёю ганарыцца.
А архітэктар і цяслар
Надзейна мараць аб палацах,
Якія ўзнімуцца да хмар,
Як помнікі натхнёнай працы.
Наперад цвёрда мы ідзем,
Ідзем у кунізм далі,
Бо воля партыі цвярдзей
Загартаванай, лепшай сталі.
Як добра жыць і працаваць
Са Сталіным, пад слаўным сцягам!
Радзіму ў працы мацаваць! —
Вось наша клятва і прысяга.

Якуб Колас у сваім кабінце.

Фото К. Якубовіча

Народны паэт

С ПОЎНІЛАСЯ 70 год з дня нараджэння народнага паэта Савецкай Беларусі Якуба Коласа, і ўся наша Радзіма ўрачыста адзначае гэтую знамянальную дату. Юбілей пісьменніка з'яўляецца вялікім святам беларускай савецкай літаратуры, бо яго асабістыя поспехі і творчыя ўдачы — гэта поспехі і дасягненні беларускай літаратуры за апошнія поўстагоддзе.

Друкаваць свае творы Якуб Колас (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч) пачаў амаль поўвека таму назад, у 1906 годзе. Некалькі раней выступіў з першым сваім вершам другі выдатны беларускі паэт — Янка Купала. Прыход у літаратуру людзей, якія прайшлі цяжкую і суровую школу жыцця, не быў выпадковай з'явай. Магутныя раскаты рэвалюцыі, якія пракаціліся з краю ў край па неабсяжных прасторах Расіі, узнялі працоўныя масы да актыўнага грамадскага жыцця.

Рэвалюцыя ўзняла і Якуба Коласа да літаратурнай і грамадскай дзейнасці. Барацьба працоўных

мас за сваё сацыяльнае і палітычнае вызваленне дала магчымасць паэту дакладней зразумець свае задачы, вызначыць свае мэты. Быць песняром народа, выразнікам яго дум і спадзяванняў — вось узвышаная і высокародная мэта, якую паставіў перад сабой Якуб Колас як паэт.

Паэт беларускага народа ў сваіх творчых імкненнях, у поглядах на грамадскую ролю літаратуры з'явіўся таленавіцейшым прадаўжальнікам лепшых рэвалюцыйных традыцый рускай літаратуры, дастойнейшым вучнем вялікага пролетарскага пісьменніка А. М. Горкага.

Якуб Колас выступіў як песняр высокай годнасці чалавека працы, бытапісец працоўнага сялянства, выразнік яго рэвалюцыйна-дэмакратычных патрабаванняў.

Героі коласаўскіх твораў дакастрычніцкага часу жывуць надзвычайна бедна: голад і холад — іх пастаянныя спадарожнікі. Яны прыгнятаюцца і эксплуатаюцца багатымі людзьмі, нават зносяць здзекі, але ўжо зразумелі сваю

крыўду, несправядлівасць сацыяльнага ўкладу жыцця.

Дакастрычніцкая творчасць паэта, накіраваная супроць буржуазна-палітычнага ладу і самадзяржаўя, садзейнічала ўздыму рэвалюцыйнай свядомасці глыбокіх пластоў народных мас, а таму складае адну з яркіх старонак у гісторыі дарэвалюцыйнай беларускай літаратуры.

З першых дзён савецкай улады Якуб Колас быў шчырым яе прыхільнікам і сваёй практычнай дзейнасцю дапамагаў яе ўмацаванню. Радаснае ўспрыняцце Кастрычніка адлюстравалася і ў творчасці паэта. Колас паказвае заканамернасць рэвалюцыі, заклікае да творчай працы на карысць Радзімы.

Пасля рэвалюцыі Якуб Колас паспяхова закончыў шматгадовую працу над паэмамі «Новая зямля» і «Сымон музыка» і пачаў пісаць трылогію сваіх палескіх апавесцей.

«Новая зямля» і «Сымон музыка» складаюць эпоху не толькі ў творчасці пісьменніка, але і ва ўсёй беларускай літаратуры.

У паэмах даюцца шырокія і аб-гульняючыя малюнкi жыцця і бы-ту працоўнага беларускага сялян-ства дарэволюцыйнага часу, паказ-ваецца яго мужнае і настойлівае змаганне за сваё вызваленне. У лё-се герояў паэм мы бачым лёс на-рода.

Галоўны герой паэмы «Новая зямля» Міхал — збяднелы селя-нін. Голад змусіў яго пайсці на панскую службу, а цяжар гэтай службы выклікаў страснае і на-стойлівае жаданне стаць свабод-ным чалавекам. Барацьба героя за ажыццяўленне сваёй заповітнай мары і трагічнае неразуменне шля-хоў і сродкаў барацьбы паказваюць складаны шлях сялянства ў рэ-волюцыі.

Некалькі ў іншым плане і з ін-шага пункту погляду адлюстравана жыццё сялян у паэме «Сымон музыка». Тут аўтар паказвае стра-шэнную духоўную заняволенасць працоўных, неймаверныя цяжкас-ці, якія даводзілася пераадольваць таленавітым прадстаўнікам з наро-да, калі яны заставаліся непакуп-нымі, імкнуліся сумленна слу-жыць народу, намагаліся раска-заць яму, «як шчасліва можна жыць і на зямлі».

У «Новай зямлі» і «Сымоне музыку» ўслаўляецца вялікая год-насць чалавека працы, яго бараць-ба за вызваленне.

Не меншае значэнне маюць празаічныя творы Я. Коласа — аповесці з дарэволюцыйнага міну-лага «У палескай глушы», «У глы-бі Палесся» і «На ростанях». Яны прадстаўляюць сабой трылогію, у якой апісваецца жыццё розных груп вясковай інтэлігенцыі і сялян-ства, іх шляхі ў рэволюцыі.

Сваёй дзейнасцю Якуб Колас заклаў трывалыя асновы мастац-кай прозы ў беларускай літарату-ры, з'явіўся асновапаложнікам соцыяльна-палітычнага рамана.

Творчасць Якуба Коласа савец-кага часу вызначаецца шматгран-насцю, глыбінёй ідэйнага зместу і высокай паэтычнай дасканаласцю. Паэт піша амаль ва ўсіх літаратур-ных жанрах; масавы чытач ведае яго як майстра лірычнага вершу і кароткага апавядання, публіцыста і драматурга, непераўзыйдзенага творцу класічных паэм і апавесцей.

Творы, напісаныя паэтам у наш час, з'яўляюцца красамоўным ле-тапісам велічных перамог, якіх со-вецкі народ дабіўся пад кіраўніц-твам Комуністычнай партыі, яе мудрага правадыра і настаўніка — І. В. Сталіна. Якуб Колас паказвае краіну і народ на розных эта-пах соцыялістычнага будаўніцтва, адзначае вялікія змены ў жыцці со-вецкіх людзей, ўслаўляе ствараль-ную соцыялістычную працу, непа-

Якубу Коласу

У школе з дзён першых
Я Коласа вершы
Заўсёды з любоўю чытаў,

Аповесці, песні
Пра наша Палессе,
Дзе мужна Талаш ваяваў.

Пасля камбайнёрам
Па жытніх прасторах,
Што звоняць, як морскі разліў,

Я з песняй ягонай
Па вольных загонах
Камбайн свой старанна вадзіў.

Як банды фашыстаў
На край наш квяцісты
Навалаю чорнай прышлі,

Змагацца ты клікаў,
Пясняр наш вялікі, —
Мы ў бітвах з табою былі.

Паэт наш любімы,
Ты славіш Радзіму,
Дум светлых прыносіш ёй дар:

Жадаюць народы,
Каб доўгія годы
Для шчасця тварыў ты, пясняр!

ІВАН КАЛЕСНІК,
студэнт Мінскага педвучылішча
імя Н. К. Крупскай

рушную сталінскую дружбу на-родаў Савецкага Саюза, іх цвёрды і ўпэўнены рух да светлых даляў кунізму.

Колас стварыў вобразы маладых будаўнікоў соцыялістычнага гра-мадства («На прасторах жыцця»), паказаў складанасць працэсу со-цыялістычнай перабудовы гаспа-даркі («Адшчапенец»), адлюстра-ваў гераічную барацьбу беларуска-га народа супроць белапольскіх акупантаў у часы грамадзянскай вайны («Дрыгва»).

У дні Вялікай Айчыннай вай-ны Якуб Колас у сваіх паэтыч-ных творах і публіцыстычных вы-

ступленнях выкрываў чалавека-ненавісніцкую сутнасць гітлераў-скіх захопнікаў, паказваў веліч і сілу соцыялістычнай Радзімы, за-клікаў свой народ да мужнай ба-рацьбы і самаадданай працы, ўслаўляў яго перамогу.

Нястомны і няспынны ў сваіх творчых пошуках, Колас стварае новыя мастацкія творы, якія з'яў-ляюцца яркім сведчаннем неабме-жаванасці яго паэтычных магчы-масцей. Пасля вайны закончана вялікая паэма «Рыбакова хата» і першая кніга апавесцей «На рос-танях».

У паэме «Рыбакова хата» на канкрэтным прыкладзе барацьбы працоўных мас Заходняй Беларусі за сваё вызваленне, за ўз'яднанне беларускага народа ў адзінай Со-вецкай дзяржаве з незвычайнай мастацкай сілай і пераканальнасцю паказана вялікае значэнне існаван-ня Савецкага Саюза, дзяржавы ра-бочых і сялян, як пастаяннага рэ-волюцыянізуючага фактара.

Асаблівае грамадскае і палітыч-нае значэнне набылі выступленні Якуба Коласа ў абарону міру. Паэт беларускага народа выкрывае звя-рынае аблічча амерыкана-англій-скіх імперыялістаў, узнімае свой магутны голас супроць крывава-х падпальшчыкаў новай сусветнай вайны.

У асобе Якуба Коласа выдатна спалучыліся здольнасці геніяльна-га паэта і актыўнага грамадска-палітычнага дзеяча, чулага і ўдум-лівага педагога і вучонага.

За выдатныя заслугі перад на-родамі і Радзімай Савецкі ўрад на-даў Якубу Коласу годнасць народ-нага паэта БССР, двойчы ўдастоіў высокага і ганаровага звання лаў-рэата Сталінскай прэміі, узнага-родзіў чатырма ордэнамі Леніна, ордэнам Чырвонага Працоўнага Сцяга і ордэнам Чырвонага Сцяга.

Ю. ПШЫРКОЎ,
кандыдат філалагічных навук.

Якуб Колас сярод калгасніц сельгасарцелі імя Молатава
Пуховацкага раёна Мінскай вобласці.

Фото В. Кітаса

ЯКУБ КОЛАС

Правадыру народаў

Настаўнік наш мудры! Для шчасця людскога
Ты сонцам заззяў над зямлёй,
Каб цемрадзь і холад развеець былога,
Каб ленинскі, новаю, вернай дарогай
Народы вяці за сабой.

Прайшлі мы з табою, наш бацька, нямала
Суровых і трудных дарог,
І многа на іх перашкод паўставала,
Ды волі магутнай тваёй не зламалі —
Ты ўвенчан вянком перамог.

З галечы, з бядоты, з руін разбурэння
Узняў ты наш край да нябёс,
І засеў іскрысты адборным насеннем
Ты сееш, наш сейбіт, людскім пакаленням,
Каб новаю праўдай ён рос.

І шчодрога севу багатыя нівы
Сягоння красуюць, шумяць.
На людзях савецкіх, на дзецях шчаслівых,
На руху няспынным, на кроках імклівых
Ляжыць твае праўды пячаць.

Ты зрокам сваім праніклівым, арліным
Угледзеў крыніцы тых сіл,
Што марна драмалі пад згорбленай спінай,
І ты скіраваў іх такой пуцявінай,
Дзе поўны размах для іх крыл.

З табой, правадыр наш, ярчэй гараць зоры
На небе, на вежах Крэмя;
Табе пакараюцца скалы і горы,
Бурлівыя рэчкі, пустэлі, азёры,
З табою квітнее зямля.

Зямлёю-ж нямала твой розум заняты,
Каб выгляд надаць ёй другі.
Каб быў ураджай яе пышны, багаты,
Каб ветру сухому зялёныя шаты
Навек запынілі шляхі.

Шчаслівым жанчынам

Па-над лесам, па-над долам
Знікла мжа і цень.
Гарадам, калгасным сёлам
Свеціць ясны дзень.

Я не чую песень жалю,
Смутку дзён ліхіх,
Што ў жніво жанкі спявалі
На шнурах пустых.

Я не чую ў полі плачу
Стомленых дзяцей,
Мялых постацей не бачу
Паднявольных жней.

Паў у прошласць гнёт суровы,
Цяжкі лёс жанок.
На калгасным полі новы
Жнеі ўюць вянок.

І складаюць песні-краскі
Аб жыцці сваім,
Што праз сненне, мары, казкі
Ледзь мільгала ім.

Свецяць вочы іх, як зоры,
Радасцю гараць.
А прасторы-ж! а прасторы! —
Люба пазіраць!

У час небяспекі, калі чорнай хмарай
Злы вораг наш край аблягаў
І скарбы знішчалі фашысты-пачвары,
А водблеск злавесны і дым ад пажараў
У неба, як мора, шугаў, —

Ты голасам друга народ свой паклікаў:
— Браты мае, сёстры, зважай!
У дом наш варваўся разбойнік, звер дзікі
І зграі крывавай натоўп многалікі...
На бой, мой народ, паўставай! —

Узважыў ты сілы варожага стану
І тактыку іх у баю.
Разгром для іх ладзіў па ўласнаму плану:
Стратэгіі, штабам фашысцкім сатканай,
Ты супрацьпаставіў сваю.

Масква, Ленінград, Сталінград, Севастопаль
І сотні другіх гарадоў, —
Тут віхры смяротныя значылі тропы,
Тут біў ты няшчадна тырана Еўропы —
І тут ён пагібель знайшоў.

Стаіш ты, як волат, над светам высока
На варце законаў людскіх.
У постаці — сіла і мудрасць прарока,
А зоркія вочы сягаюць далёка,
І ветлівасць свеціцца ў іх.

Ты — прасты і мудры, народам зычлівы,
Ты — бацька ім родны і брат,
І мужага сэрца твайго ўсе парывы
Ты ім аддаеш, каб мацней справядлівы
Парадак на свеце і лад.

Ты — сцяг перамогі, ты — сімвал свабоды,
Ты — дружба народаў, ты — мір.
Жыві-ж ты, настаўнік наш, многія годы,
Цябе праслаўляюць у песнях народы, —
Адзіны ты наш правадыр.

Каб людзі на свеце ўсе зналі
Праўдзівасць савецкіх дарог.

Як радасна вокам акінуць
Вялікі, прасторны наш дом!
Гамоняць, гудуць пуцявіны
Адноўленай роднай краіны,
Як музыка працы, як гром.

Адзіная воля яднае,
Злучае мільёны дарог —
На славу савецкаму краю,
Дзе ленинскі геній лунае
І ўзносіцца сцяг перамог.

Шумяць неўгамонныя хвалі,
Нясуць нас у новы паход.
На горным шляху — перавале
Стаіць правадыр, мудры Сталін
І партыю кліча — ўпярод!

Узважым-жа нашыя сілы —
Наперадзе шмат перашкод.
Дае нам арліныя крылы
Наш бацька любімы і мілы —
Каб пльнёным быў творчы узлёт.

Няхай-жа красуе, квітнее
Савецкая наша зямля!
Хай ленинскі засеў буйнее,
І яваю стане надзея
Вялікага сэрца Крэмя.

Замлявае ў далях сініх
Шырыня, размах.
Свет шырока ім расчынен,
Вольны ўсюды шлях.

Па-над лесам, па-над долам
Знікла мжа і цень.
Дочкам горада і сёлаў
Свеціць новы дзень.

Прахам стаўся лёс прапалы,
Гнёт заклітых дзён.
Герані працы дбайлі!
Вам прывет, паклон!

Ходзіць па-над нашым краем
Сонца-яснацвет.
Мы вас сёння пасылаем
У сталінскі Совет.

У новыя далі

Мы ўсходзім на тыя вышыні,
Куды не ступаў чалавек.
За намі шырокі гмах сіні,
Дзе моры шугаюць і плыні
Каналамі злучаных рэк.

А ўперадзе новыя далі
І болей шырокі разлог.
Дык пойдзем, таварышы, далей,

Больш увагі выхаванню дзяцей

КОМУНІСТЫЧНАЯ партыя і савецкая дзяржава стварылі ўсе ўмовы, каб нашы дзеці — падростаючае пакаленне — раслі здаровымі, культурнымі, каб ім прывіваліся лепшыя рысы людзей кунуністычнага грамадства.

Вялікае значэнне ў выхаванні дзяцей мае пазашкольная работа. Велізарную ролю ў гэтай справе адыгрываюць профсаюзныя арганізацыі.

Многія профсаюзныя арганізацыі і іх культурныя ўстановы, клубы, бібліятэкі праводзяць сярод дзяцей вялікую культурна-асветную работу.

Гомельскі палац культуры імя В. І. Леніна рэгулярна праводзіць лекцыі, даклады, арганізуе гутаркі на тэмы: «Аб жыцці і дзейнасці В. І. Леніна», «Аб жыцці і дзейнасці І. В. Сталіна», «Што дала Савецкая ўлада дзецям», «Па-ленінску жыць, па-ленінску вучыцца», «Аб смеласці і адвазе». Лекцыі, даклады і гутаркі праводзяць таксама па пытаннях музыкі, мастацтва, літаратуры.

Цікава праходзяць дзіцячыя ранішнікі.

На ранішніку, прысвечаным сустрэчы з маладымі пачынаючымі паэтамі і пісьменнікамі Гомельскага літаб'яднання, працытаны былі вершы паэтаў-школьнікаў. Цікава праходзяць ранішнікі казак, ранішнікі на тэму «Свету — мір» і інш.

Палац культуры наладжвае экскурсіі, шахматна-шашачныя турніры. Бібліятэка палаца мае аддзел дзіцячай літаратуры, які налічвае 5 997 экзэмпляраў кніг і 542 чытачы.

У гуртках мастацкай самадзейнасці працуе каля 300 дзяцей.

Профсаюзная арганізацыя гомельскіх чыгуначнікаў сур'ёзную ўвагу ўдзяляе вучобе школьнікаў. У спецыяльным пакоі Палаца культуры праводзяцца заняткі з адстаючымі вучнямі.

Не забываюць тут і бацькоў. Штомесяц у Палацы праводзяцца для бацькоў лекцыі («Аб кунуністычным выхаванні дзяцей», «Выхаванне дзіцяці ў сям'і і школе», «Праца і грамадская дзейнасць дзяцей» і рад іншых). Бацькі ахвотна наведваюць лекцыі і выказваюць вялікую падзяку профсаюзнай арганізацыі за дапамогу ў выхаванні дзяцей.

Тав. Кучынская — маці дваіх дзяцей, Іны і Ларысы — гаворыць: «Я сама працую. Двое маіх дзяцей займаюцца ў гуртках. Вучацца яны добра. Я задаволена, што свой вольны час дзеці праводзяць у Палацы культуры».

Добра працуе дзіцячы сектар і ў клубе Аршанскага ільнакамбіната. Тут часта наладжваюцца ранішнікі, сустрэчы дзяцей са знатнымі людзьмі камбіната і ўдзельнікамі Айчыннай вайны, экскурсіі і паходы. Дзецям рэгулярна паказваюць кінофільмы. Працуе дзіцячая мастацкая самадзейнасць.

Фабрычны камітэт профсаюза і дзіцячы сектар клуба дапамагаюць дзецям маці-адзіночак і загінуўшых воінаў у палепшанні жыллёва-бытавых умоў, набыцці адзення, абутку.

Работнікі камбіната ўзялі шэфства над дзіцячым домам. 13 былых выхаванак дзіцячага дома працуюць на камбінаце, яны сталі стаханаўкамі.

Вучні Аршанскай сярэдняй школы № 3 перапісваюцца з вучнямі Балгарыі, Чэхаславакіі і Венгрыі. У гэтым годзе юныя прыяцелі правялі абмен гербарыямі, кнігамі, адкрыткамі і фатаграфіямі.

На здымку: вучаніца 7 класа «Б» піонерка Воля Панкрацьева чытае вучням свайго класа пісьмо, атрыманае з горада Сафіі ад вучаніцы Алены Стойлавай.

Фото М. Вароніна (Фотахроніка БелТА)

Фабком віцебскай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» падтрымлівае сістэматычную сувязь з падшэфнай школай. Камісія па рабоце сярод дзяцей ведае патрэбы многадзетных сем'яў і сем'яў загінуўшых воінаў. Фабком дапамагае ім у набыцці для дзяцей школьных прылад, абутку, адзення.

Сур'ёзна клапаціцца аб дзецях рад профсаюзных арганізацый соўгасаў.

У соўгасе імя 10-годдзя БССР добра арганізавана дзіцячая мастацкая самадзейнасць. Працуюць гурткі. Юныя натуралісты заклалі гадавальнік, пасадзілі фруктовыя саджанцы, збіраюць гербарыі, працуюць на прышкольным участку.

Рабочы камітэт соўгаса «Жэмыслаўль» разам з бацькамі і педагогамі дабіўся расшырэння 4-гадовай школы да сямігодкі, адкрыцця дзіцячых ясляў.

Актыўна дапамагае школе і камісія, арганізаваная рабачкомам соўгаса «Лукавец».

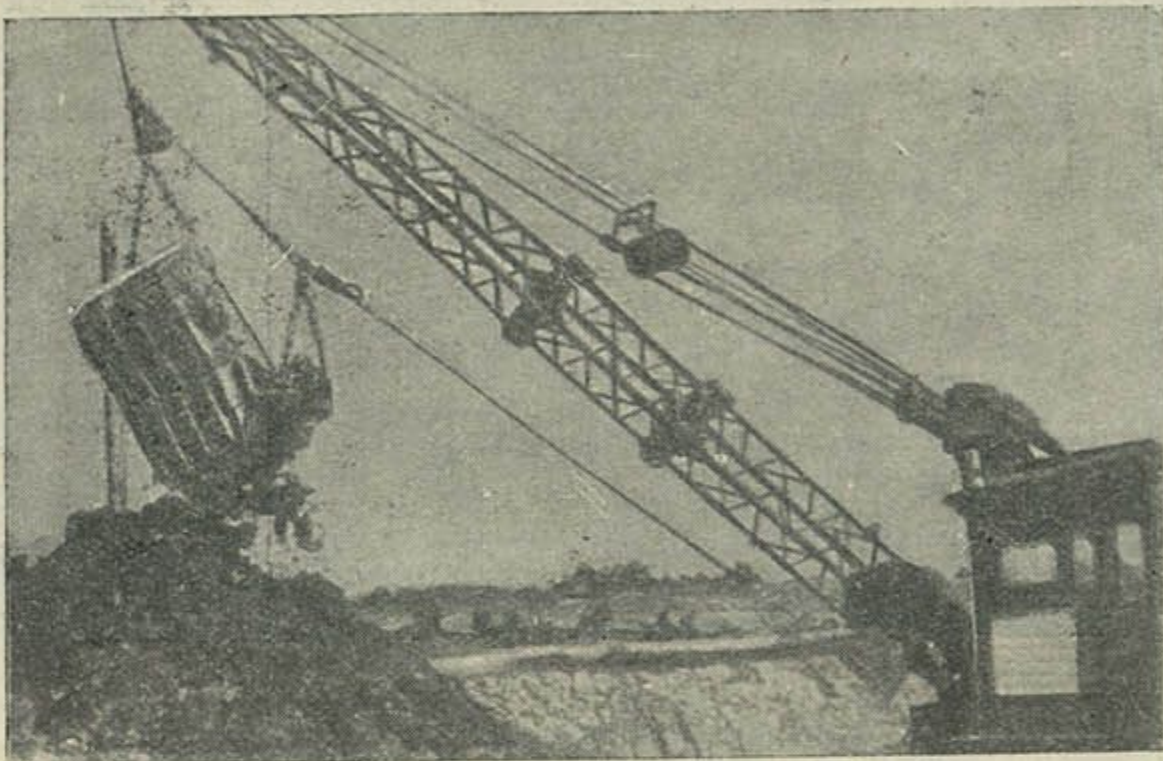
Аднак многія профсаюзныя арганізацыі рэспублікі (медыцынскіх работнікаў, мясцовай, харчовай прамысловасці, работнікаў лесу і сплаву) усё яшчэ мала клапацяцца аб рабоце з дзецьмі. Неабходна пакончыць з бесклапотнымі адносінамі да гэтай важнейшай справы. Актыў у нас вялікі. Трэба толькі арганізаваць яго, прыцягнуць жанчын-маці, педагогаў, устанавіць цесную сувязь з комсамолам — і гэта ўдзячная работа дасць свае добрыя плады.

ПРАВОВІДЗІЧЫ поглядам скрэпер, што ўзбіраўся пад адхон кар'ера, Раіса Гарбунова накінула на плечы ватоўку і сказала нібыта пра сябе:

— Ну, што, — дзяўчаты, мусіць хопіць на сёння, вунь ужо другая змена ў катлаван ідзе.

— Бадай, што гэтак, — адказала Марыя Бурлакова, якая стаяла побач з групай дзяўчат. — Сёння мы нішто сабе, няблага папрацавалі.

— Пойдзем, пойдзем хутчэй, — заспяшалася Альфрыда Журомская. — Сёння-ж сход комсамольскі, няўжо забыліся, дзяўчаткі? Трэба падрыхтавацца яшчэ. Паспяхаемся!

Гаманлівым натоўпам дзяўчаты рушылі ў бок невысокага драўлянага будынка, над якім палымнелі словы, начартаныя на палатне: «Будаўніцтва ГЭС «Дружба народаў». Раіса і Марыя крыху затрымаліся. Яны яшчэ некалькі хвілін стаялі ўскрай насыпу, на ўтрамбаным жоўтым пяску. Асюль, з высокай дамбы, адкрывалася шырокая панарама будаўніцтва: злева і справа разляглася сіняя азёрная шыра, паміж якой, як магутная рука нейкага казачнага волата, працягнулася высокая дамба. У канцы яе ляжалі штабелі бутавага каменя, груды шэрага суглінку, выкінутага на паверхню зямлі магутным выбухам пры рыцці катлавана. Заходзіла сонца. Яго праменні адбіваліся ад люстранай паверхні вады, і ўсё наваколле свяцілася нейкім незвычайным, дзівосным святлом.

— Прыгожа. Нават ісці асюль не хочацца, — зазначыла Раіса Гарбунова. — А як прыгожа тут будзе, калі пабудуем станцыю, калі засвецяць наўкола электрычныя агні.

— Так. Будзе вельмі прыгожа, — згадзілася Марыя Бурлакова. — Электрычнасць яшчэ ярчэй асвеціць нашае жыццё. Я марыла пра гэта яшчэ тады, калі ўпершыню прышла сюды, на будоўлю гідраэлектрастанцыі. Тады мы яшчэ не былі знаёмыя; незнаёмым было і гэтае месца. А зараз яно стала родным для кожнага з нас. Ты памятаеш, Раіса, той дзень, калі мы ўпершыню сустрэліся?..

Раіса добра памятае той дзень. Яшчэ задоўга да таго, як пачаліся будаўнічыя работы ля возера Дрысвяты, яна разам з сястрой Верай прышла ў кантору праўлення свайго калгаса імя Молатава Дрысвяцкага сельсавета і сказала:

— Я хачу пайсці на будаўніцтва ГЭС «Дружба народаў». Вось мая заява.

Усе, хто быў у той час у праўленні калгаса, усміхнуліся. Усміхнуліся таму, што незадоўга перад гэтым у праўленні калгаса ўжо было некалькі чалавек з такімі-ж просьбамі. Старшыня арцелі прачытаў заяву, уважліва паглядзеў на Раісу і спытаў:

— Вельмі хочацца пайсці на будоўлю?

— Лічу гэта маім комсамольскім абавязкам.

Старшыня арцелі сказаў, што заявы будуць разглядацца на праўленні, што на будаўніцтва будуць высылаць лепшых з калгасных працаўнікоў. А затым, закрываючы напuku, у якой ужо сабралася нямала такіх заяў, дадаў:

— Скажы, няхай больш не ідуць да мяне з такімі просьбамі. Што, я ўвесь калгас адпусчу на будоўлю? Усе жадаюць! А я што, не жадаю? Можа я болей за ўсіх...

Раіса не слухала, аб чым далей даводзіў старшыня. Яна птушкай вылецела на ганак. Услед за ёю сястра. Запыхталіся:

— Ці адпусцяць?

— Вядома, будзем будаваць ГЭС. Абавязкова будзем!

І так было не толькі ў калгасе імя Молатава. У многіх беларускіх, літоўскіх, латвійскіх калгасах знайшліся дзесяткі добраахвотнікаў пайсці на будаўніцтва міжрэспубліканскай міжкалгаснай ГЭС «Дружба народаў».

У ліку іх была і Марыя Бурлакова. Разам з ёю з калгаса імя Адама Міцкевіча Букштаскага сельсавета на будоўлю прыехалі Альфрыда Журомская, Адэля Рамансевіч. Вельмі часта ў тыя дні, сустрэўшыся на будоўлі, дзяўчаты распывталі адна другую:

— Здалёк, адкуль?

— З Літвы.

— А вы з якой мясцовасці?

— З Латвіі.

— А мы з Беларусі.

Сустрэліся і Раіса з Марыяй Бурлакавай. Доўга гутарылі. І хоць не вельмі блізка ад беларускага калгаса да літоўскага, у якім жыла і працавала Марыя, сяброўкі адразу знайшлі агульную мову: цікавіліся жыццём калгасаў, распывталі, як жывуць хлебаробы. Аднак больш за ўсё ішла гаворка пра будаўніцтва, пра будучую гідраэлектрастанцыю.

Сяброўкі пачалі працаваць у брыгадзе, якая абслугоўвала магутныя самаскіды. Сюды-ж былі прызначаны Альфрыда Журомская, Адэля Рамансевіч, Ванда Ярмушэвіч, якая прышла на будоўлю з Браслаўшчыны. Дзяўчаты моцна пасябравалі: заўжды разам выходзілі на работу, разам праглядалі новыя кінофільмы, калі прыязджала на будоўлю кіноперасоўка, разам хадзілі ў бібліятэку, што ў хуткім часе адкрылася на будаўніцтве. У працы, напружанай і стараннай, нарадзілася і мацнела вялікая дружба маладых будаўніц гідраэлектрастанцыі.

Нялёгка было працаваць у першыя дні. Пакуль у катлаване ішлі падрыхтоўчыя работы перад укладкай бетону, дзяўчат прызначылі працаваць на нагрузцы аўтасамаскідаў. На машыны грузіўся бутава камень, шэры граніт, які ішоў на камнедрабілку. Машыны падыходзілі адна за адной. Раіса заўважыла, што ўсе яны бяруцца грузіць адну машыну, а прыбываючыя ўслед за ёй прастойваюць тым часам.

— Паслухайце, дзяўчаты! — звярнулася яна да сябровак. — А што, калі мы паспрабуем грузіць адразу тры машыны? Мне здаецца, што адна другой перашкаджаць не будзе, ды і час зэканомім.

— Сапраўды, — згадзілася Марыя. — Так бадай што не толькі хутчэй, але і лягчэй будзе.

ДРУЖБА

Дзяўчаты правільна расставілі сілы свайго звяна, арганізавалі пагрузку паточным метадам. Машыны ні адной хвіліны не прастойвалі дарэмна. У той дзень усе дзяўчаты звяна значна перавыканалі нормы выпрацоўкі. Гэта была для іх вялікая перамога. І хоць балелі рукі, на сэрцы было лёгка і радасна. Радасна ад таго, што іх праца ідзе ў агульную справу, паскарае рух гэтай справы наперад.

Неяк у час абедзеннага перапынку да будаўніцтва пад'ехала некалькі грузавых аўтамашын. З іх пачалі саскокваць на зямлю статныя юнакі і дзяўчаты. А праз хвіліну будоўлю абляцела вестка: на будаўніцтва прыехалі літоўскія комсамольцы-настаўнікі, кожны з якіх у парадку інжэрскай дапамогі абавязаўся адпрацаваць па пяць дзён.

Прыехаўшых адразу акружылі будаўнікі. І хоць самі яны ўсяго некалькі тыдняў пачалі працаваць на будаўніцтве, вадзілі прыехаўшых ля Дрысвяцкага возера, паказвалі, што і як. Вось пад шырокай паветкай устаноўлены лакамабіль і магутная дынамамашина, якія забяспечваюць электраэнергіяй шматлікія механізмы: транспарцёр, пілараму, бетонаяшалку, камнедрабілку, механічны капёр для забіўкі паліў. А вось майстэрня, дзе вырабляецца ападка турбінных камер; вось сталовая; вось памяшканне бібліятэкі; вось харчовыя магазіны і кніжны кіёск. Крыху далей, праз дарогу, — інтэрнат для рабочых, а тэта, крыху правей, — новабудаваны дом.

Раіса і Марыля не без гонару паказвалі гэта групе прыехаўшых дзяўчат. Адна з іх, Моніка Краснавайтэ, перабіла сябровак:

— Пачакайце, пачакайце. Калі вы паспелі пабудаваць усё гэта? Мы ехалі сюды, дык думалі, што тут пустое месца.

— Было пустое, нядаўна, — з гонарам адказала Раіса, — а цяпер пабудавана ўсё. Не здарма завецца наша ГЭС «Дружба народаў». У дружбе народаў — вялікая сіла.

Ужо апоўдні ўсе працавалі разам на будаўніцтве. Адны раўнялі грунт на дамбе, другія выконвалі земляныя работы ў катлаване, працавалі ля камнедрабілкі. А ўвечары сярод перадавікоў будаўніцтва, якія выканалі дзённую норму ў паўтара—два разы, на Дошцы гонару, устаноўленай ля канторы будаўніцтва, значыліся імёны комсомолак-настаўніц: Адэльфіны Блажэвічэне, Мілды Белаусавене, Стасі Качанене.

Не нарадуюцца будаўнікі на сплаўны ўніверсальны трактарны аграгат. Гэтая выдатная машина можа выконваць самыя рознастайныя работы: забіваць палі і шпунты, паднімаць і пераносіць цяжар. Лёгка замяняе яна бульдозер, тралёвачны трактар і цягач. Але часцей за ўсё магутны аграгат выкарыстоўваецца на будоўлі як экскаватар (здымак на 10 стар.).

Рэдкалегія наспенгазеты «Новае жыццё» (калгас імя Адама Міцкевіча) рашыла выпусціць спецыяльны нумар, прысвечаны будаўнікам электрастанцыі «Дружба народаў». Гэты нумар рыхтаваўся з асаблівай любоўю. Шмат выдумкі і стараннасці праявілі важак калгасных комсомольцаў Казімір Савіцкі і сакратар сельскага савета Альбіна Мілінкевічутэ.

Фото М. Савіна
(«Огонёк»)

Неўзабаве на будаўніцтве разгарнулася збудаванне праваўзбярэжнай земляной дамбы. Для паскорання работ сюды былі накіраваны самаскіды, скрэперы. Гэтыя машыны ўпершыню ўбачыла на будоўлі Марыля Бурлакова. Разам з сяброўкамі яна працавала на ўзвядзенні дамбы. Магутныя скрэперы хутка дастаўлялі грунт на насып. Падзадорваючы скрэперыстаў, Марыля кінула жартаўліва:

— Марудна вы, хлопцы, працуеце. Глядзіце, пакуль вы звернецеся, мы грунт разраўняем і стаім, а пра спаборніцтва яшчэ казалі.

— Стаім, не дачакаемся. Якое тут спаборніцтва? — дадала Ліда Прымакова.

Скрэперысты Васіль Бабкоў і Франц Паджукіс спынілі свае машыны: падышлі да дзяўчат, паглядзелі. Не, усё ў парадку. Грунт укладваецца роўна, добра трамбуецца. Сказалі іранічна: «Паспрабуем неяк-жа не адстаць ад вас, націснем».

І скрэперысты «націснулі». Яны пачалі рабіць ша 80 і больш рэйсаў у змену: кожны з іх штодзень укладваў да 500 кубаметраў грунту.

Ад скрэперыстаў не адставалі і дзяўчаты. Кожная з іх у 2 — 3 разы перакрывала дзённую выпрацоўку. Пяршынства ў гэтым спаборніцтве заваявалі ўсё-ж такія дзяўчаты.

Комсамольскі сход скончыўся позна.

На гэтым сходзе Марылю прынялі ў рады ленинска-сталінскага комсомола. І вось зараз, стоячы на ганку, яна глядзела на ззяючыя агні над катлаванам, а ў сэрцы нараджалася нейкая шырокая магутная мелодыя, хацелася спяваць... А думкі плылі, плылі.

Дзверы расчыніліся — на парозе з'явіліся Раіса і Вера Гарбуновы, Рэня Бяляўская.

— Ну што? Адначываць пойдзем. Наша змена заўтра раніцай заступае...

— Не, пойдзем да катлавана. Сёння-ж заканчваюць бетаніраванне вадазліва.

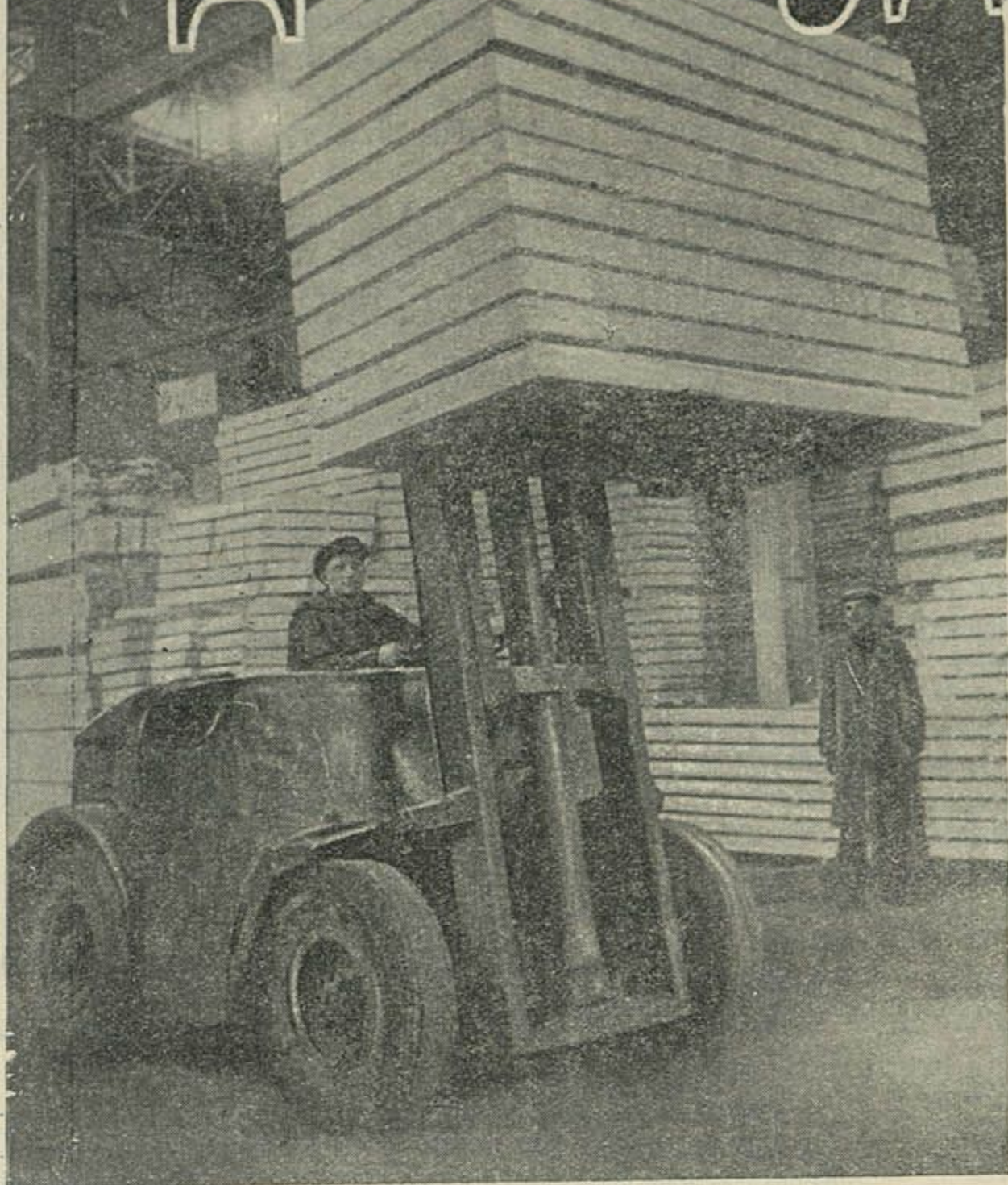
Узяўшыся за рукі, дзяўчаты спусціліся па вузкай сцежцы ўніз, на дамбу. Пад нагамі лёгка зарыпелі каменьчыкі. Уперадзе, над катлаванам пад будынак будучай ГЭС, віселі гірлянды яркіх электрычных агнёў. Адтуль даносіўся грукат бетонаяшалкі, рытмічныя ўдары механічнага катла.

У катлаване працавала начная змена.

Алесь САВІЦКІ

ДОМАБУДАЎНІКІ

Віцебскі домабудаўнічы камбінат. У цэху камплектацыі. Аўтагрузчык падае на рампу для пагрузкі ў вагоны дзвярныя блокі для будоўляў Саюза.

ПРАСТОРНЫ двор Віцебскага домабудаўнічага камбіната рассякае дарога, абапал якой узвышаюцца штабелі дошак і гатовых дэталей. Справа выстраіліся ў рад высокія карпусы цэхаў, злева, унізе, коціць свае свінцовыя воды Дзвіна. Па рацэ, разразаючы кілем цяжкія хвалі, спрытна шнуруюць маленькія кацеры, падводзяць да берага доўгія плыты. На беразе бярвенні пачынаюць новае, надзіва цікавае жыццё. З біржы сыравіны яны трапляюць у лесапільны, затым у сушыльны і, нарэшце, у домабудаўнічы цэх. Адсюль выходзіць гатовая прадукцыя і пачынае сваё падарожжа ў розныя канцы нашай неабсяжнай Радзімы. Дамы, зробленыя ў Віцебску з беларускага лесу, рукамі беларускіх рабочых, можна ўбачыць пад Масквой і Курскам, у гарах Урала і на прасторах Сібіры, у Данбасе, у Сярэдняй Азіі і нават за рубяжом.

Віцебскі домабудаўнічы камбінат — дзецішча пасляваеннай сталінскай пяцігодкі. У мінулым годзе камбінат выпусціў прадукцыі амаль у тры разы больш, чым у 1948 годзе, намнога палепшыў якасць, знізіў сабекошт. За той-жа час прадукцыйнасць працы на аднаго рабочага ўзрасла больш, чым удвая. За

гэтымі лічбамі скрыта напружаная творчая праца соцень людзей, іх помыслы і пачуцці, пошукі і дзяржанні — усё тое, з чаго складаецца светлая, радасная паэзія працоўных будняў.

ЗАЛАТЫ ФОНД КАМБІНАТА

Камбінат мае выдатную перадавую, савецкую тэхніку. Мясцовая ТЭЦ цалкам забяспечвае патрэбы вытворчасці ў электрычнай і цеплавой энергіі, што дазваляе амаль поўнасю механізаваць усе працаёмкія работы.

Выраб дэталей дома — складаны і працяглы працэс. Але на дапамогу савецкаму чалавеку прыходзяць разумныя машыны. Берагавыя цягачы механічна падаюць лес з вады. Затым сыравіна праходзіць пярвічную апрацоўку ў магутных лесарамах, затым ідзе ў сушыльныя камеры і толькі потым трапляе ў домабудаўнічы цэх, дзе дзесяткі станкоў надаюць ёй патрэбныя размеры і формы.

Але галоўным багаццем тут, як і на любым савецкім прадпрыемстве, з'яўляюцца людзі, кадры. Гэта яны, у дасканаласці авалодаўшы тэхніку, паляпшаюць тэхналогію вытворчасці, настойліва змагаюцца за павышэнне прадукцыйнасці працы, палепшанне якасці прадукцыі, зніжэнне сабекошту. У гэтай барацьбе вялікую і пачэсную ролю адыгрываюць жанчыны. Яны паспяхова працуюць на ўсіх важнейшых участках камбіната.

Вялікім аўтарытэтам карыстаецца начальнік сушыльнага цэха Мар'я Залатарова. У нашай краіне, як вядома, прызнанне прыходзіць толькі да тых, хто па-гаспадарску клапаціцца аб інтарэсах калектыва. Такая і Мар'я Міхайлаўна. У садружстве з галоўным інжынерам камбіната камуністам Станіславам Шустачынскім яна распрацавала новы тэхналагічны рэжым сушкі піламатэрыялаў пры высокіх тэмпературах. Укараненне ў практыку яе каштоўнай прапановы дапамагло значна скараціць тэрмін сушкі піламатэрыялаў і атрымаць больш 170 тысяч рублёў эканоміі ў год.

Многія жанчыны прайшлі тут слаўны шлях ад радавых работніц да камандзіраў вытворчасці, сталі выдатнымі стаханаўкамі, знатымі людзьмі.

Зінаіда Бусенава працуе на камбінаце з першых месяцаў яго існавання. Яна настойліва ўдасканальвала сваё майстэрства, павышала тэхнічныя веды. Гады ўпартай вучобы не прайшлі дарэмна. Зараз Зінаіда Іванаўна кіруе адной з брыгад сушыльнага цэха, у якую ўваходзяць 18 жанчын. Яе імя занесена ў заводскую Кнігу гонару. Брыгада Бусенавай штодзённа выконвае зменныя заданні на 160—170 процантаў.

Добрая слава ідзе на камбінаце аб станочніцы камуністцы Бабахінай, аб стаханаўках Беньковай, Дадзеркінай, Пятровай і многіх іншых. З 400 стаханаўцаў прадпрыемства значную частку складаюць жанчыны.

ГАНАРОВЫ ЗАКАЗ

Аднойчы ў студзені прышла хваляючая вестка — камбінату даручана зрабіць дамы для будаўнікоў Палаца навукі і культуры ў Варшаве. Выконваючы гэты ганаровы заказ, кожны рабочы імкнуўся ўнесці ў яго як мага большы асабісты ўклад, добра ўсведамляючы, што сваёй працай ён дапамагае брацкаму польскаму народу ў яго барацьбе за пабудову сацыялізма. У цэхах разгарнулася спаборніцтва за датэрміновае выкананне заказа.

Зладжана, натхнёна працавалі людзі на ўсіх участках. Сістэматычна перавыконвалі заданні рабочыя сушыльнага цэха на чале з Мар'яй Залатаровай. Да паўтары нормы давала змена Маргарыты Кандрашовай. І падсобная работніца Ніна Кучко, і станочніца Мар'я Казанцава, дзесяткі і сотні іншых стаханаўцаў і стаханавак імкнуліся аспярэдыць графік.

Рабочыя пастараліся зрабіць усё, каб варшаўскія будаўнікі як найхутчэй маглі сабраць пасланыя ім дамы. Яны адпраўлялі ў іх адрас не дробныя дэталі, як звычайна рабілі, а буйныя вузлы — гатовыя калоны, аркі і г. д., хоць прыходзілася пераадолюваць немалыя цяжкасці. Зараз у адным з рабочых пасёлкаў Варшавы вырас прасторны клуб на 500 месц, вялікая сталовая і іншыя будынкі, зробленыя віцебскімі домабудаўнікамі ў знак непарушнай дружбы паміж савецкім і польскім народамі.

У АДКАЗ НА РАШЭННІ XIX З'ЕЗДА ПАРТЫІ

Нямала знамянальных падзей адбылося на камбінаце, але яго калектыў яшчэ ніколі не працаваў з такім уздымам і натхненнем, як у дні, калі савецкі народ прыступіў да ажыццяўлення велічных прадначартаванняў пятага пяцігадовага плана.

Яшчэ ў канцы жніўня па ўсіх цэхах пракаціўся баявы кліч: «Сустрэнем гістарычны XIX з'езд партыі новымі працоўнымі дасягненнямі!» Калектыў стаў на ганаровую стаханаўскую вахту. Спаборніцтва, як і заўсёды, узначальвалі камуністы і комсамольцы.

У чэсць з'езда план верасня па валавой прадукцыі камбінат намнога перавыканаў. Звыш плана было выпушчана дамоў больш чым на поўмільёна рублёў. Толькі за адзін месяц эканомія ад зніжэння сабекошту прадукцыі дасягала 350 тыс. рублёў.

З яшчэ большай энергіяй працаваў калектыў у кастрычніку. Рабочыя з велізарнай увагай сачылі за матэрыяламі з'езда, вывучалі даклад таварыша Маленкова. А калі на заключным паседжанні выступіў таварыш Сталін, у цэхах толькі і размоў было, што аб яго прамове. Гістарычная прамова любімага правадыра натхніла людзей на новыя працоўныя пошукі.

Вялікія перамены адбыліся ў лесапільным цэху. Раней выпрацоўка лесарамаў за змену ніколі не перавышала 48—50 кубаметраў. Рост яе прадукцыйнасці тармазілі затрымкі

ў «паслярамным патоку». Станочнікі не паспявалі апрацоўваць распілаваныя дошак. Але ў цэху ўстаноўлі дадатковае абсталяванне. Стаханаўкі ўзялі на сябе павышаныя абавязальствы і намнога скарацілі «паслярамны паток». У выніку змена майстра-комуніста І. Падаляк дасягнула небывалай на камбінаце выпрацоўкі. Цяпер лесарама дае да 70 кубаметраў за змену.

Узоры стаханаўскай працы паказвае і брыгада Алены Глуздавай, якая цалкам складаецца з жанчын. Выконваючы нормы на 170 процантаў, брыгада хутка і чотка праводзіць сартыроўку і ўборку пілама-тэрыялаў.

У кастрычніку тэхнічнае аснашчэнне камбіната ўзбагацілася яшчэ адным дасканалым прыстасаваннем. Па прапанове інжынера-комуніста Н. Марчанкі зроблена траверзная цялежка для перавозкі пілама-тэрыялаў з лесапільнага ў сушыльны цэх і загрузкі сушыльных камер. Так механізацыя крок за крокам і ўсё больш рашуча выганяе ручную працу з усіх вытворчых участкаў.

Зараз камбінат выконвае новы ганаровы заказ — вырабляе з дуба аконныя і дзвярныя блокі для высоцкага будынка на Дарагамілаўскай наберажнай у Маскве. Работа даручана лепшым сталярным брыгадам І. Жарнасек і Н. Верамеенкі. Дубовую сталярку ўпершыню ў гісторыі камбіната паспяхова асвойваюць жанчыны Вольга Бацішчава, Соф'я Бянькова і некаторыя іншыя стаханаўкі. Першыя пробныя блокі, зробленыя з дробнаслойнай сасны і з клееных пласцін высокакаснага дуба, ужо адпраўлены ў Маскву.

Недалёкі той час, калі прадукцыя віцебскіх домабудаўнікоў зойме пачэснае месца ва ўнутраным афармленні велічнага высоцкага будынка і доўгія гады будзе радаваць сэрцы савецкіх людзей.

Домабудаўнічы камбінат асвойвае ўсё новыя віды складанай прадукцыі. Яго калектыў з месяца ў месяц павялічвае свой уклад у будаўніцтва камунізма. Гэта лепшы адказ рабочых і служачых на прамову таварыша Сталіна, на рашэнні гістарычнага XIX з'езда партыі, якія натхняюць усіх савецкіх людзей на самаадданую працу ва славу сваёй любімай Радзімы, у імя міру паміж народамі.

Н. МЯЦЕЛЬСКИ

Віцебскі домабудаўнічы камбінат. Адна з лепшых стаханавак дрэваапрацоўчага цэха № 1 станочніца Ліда Гусак (наперадзе) са сваёй падсобнай Нінай Калатоўкінай на універсальнай піле выконвае норму на 150 процантаў.

Фото М. Мінковича

Жанчыны Румыніі

У КОРАНІ змянілася жыццё румынскага народа за восем год, што прайшлі з часу вызвалення ад фашысцкага ярма. Перад свабодным народам адкрыўся шырокі шлях да новага, радаснага жыцця.

Вызваленне краіны, устанаўленне і ўмацаванне рэжыму народнай дэмакратыі ўнеслі глыбокія змены ў жыццё румынскіх жанчын, надалі яму глыбокі сэнс. Сёння жанчыны Румынскай Народнай Рэспублікі з'яўляюцца роўнапраўнымі грамадзянкамі, актыўнымі будаўнікамі новага, сацыялістычнага жыцця, шчаслівай будучыні сваіх дзяцей.

У недалёкім мінулым, пры панаванні землеўладальнікаў і буржуазіі, румынскія жанчыны былі пазбаўлены грамадзянскіх і самых элементарных палітычных правоў. Іх жорстка эксплуатавалі на вытворчасці, не давалі магчымасці набыць калі-небудзь высокую кваліфікацыю. Адсутнасць закона аб рабочым дні палягчала эксплуатацыю жанчын на вытворчасці з 10 гадзін раніцы да 12 ночы. Іх правы нікім не ахоўваліся. Жанчыны з'яўляліся першымі ахвярамі беспрацоўя, а мацярынства служыла лішнім повадам

Румынская Народная Рэспубліка. Заслужанай павагай карыстаецца токар Мар'я Опра. Яна з'яўляецца арганізатарам і брыгадзірам жанчай брыгады, якая паспяхова працуе над выкананнем і перавыкананнем дзяржаўнага плана.

да звальнення. Устаноў па ахове маці і яе дзяцей не існавала.

Не ў лепшым становішчы знаходзіліся і жанчыны, якія займаліся разумовай працай. Да кваліфікаваных прафесій, акрамя выкладання ў пачатковых і сярэдніх школах, іх не дапускалі.

Яшчэ горш жылося вясковай жанчыне. Цёмныя і забітыя, эксплуатаемыя баярамі і кулакамі, рабыні сваіх мужоў, жанчыны складалі найбольшую колькасць непісьменных.

З вызваленнем сваёй краіны жанчыны зразумелі, што толькі цяпер можна пабудаваць новае жыццё, аб якім раней яны толькі марылі.

Рэжым новай дэмакратыі прадаставіў жанчынам палітычныя, эканамічныя і сацыяльныя правы, стварыў умовы для іх выкарыстання.

У новай Румыніі створана і расшыраецца цэлая сістэма мерапрыемстваў па ахове маці і дзіцяці. На прадпрыемствах і ўстановах адкрыта больш 1000 дзіцячых садоў і ясляў. На працягу гэтага года колькасць месц у дзіцячых установах павялічана на 4020. У перыяд сельскагаспадарчых работ дзеці сялянак даглядаюцца ў спецыяльных групах часовага характару. На вёсцы ўпершыню створаны радзільныя дамы.

Кодэкс аховы працы ў краіне забяспечвае законодаўчае рэгуляванне работы, замацоўвае не толькі рэальную заробную плату, але і ўсе віды сацыяльнага забяспечання. Цяпер адна і тая-ж работа, незалежна ад таго, хто яе выконваў — жанчына ці мужчына, аплачваецца аднолькава. Кодэкс гарантуе жанчынам права на адпачынак пры цяжарнасці і родах, адводзіць час для кармлення дзіцяці. Працуючая маці ў выпадку хваробы дзяцей да двухгадовага ўзросту мае права на аплачаны адпачынак.

Дзяржава ўстанавіла дапамогі многадзетным і адзінокім маці, пачэснае званне «Маці-геранія», ордэн «Мацярынская слава» і «Медаль мацярынства».

Работніцы, сялянкі, прадстаўніцы інтэлігентнай працы прымаюць актыўны ўдзел у грамадска-палітычным і эканамічным жыцці краіны, займаюць кіруючыя пасты ва ўсіх галінах гаспадарчай і дзяржаўнай дзейнасці. Народна-дэмакратычны лад стварае неабходныя ўмовы для развіцця нахільнасцей і здольнасцей жанчын, для павышэння іх кваліфікацыі праз навучанне ў школах і на спецыяльных курсах.

Цяпер для румынскай жанчыны адкрыты ўсе дарогі. Яна можа атрымаць адукацыю, набыць кваліфікацыю самых рознастайных і складаных прафесій. Ужо цяпер у Румыніі 20 тысяч жанчын працуюць інжынерамі, тэхнікамі і майстрамі. У 1951 годзе больш 30 тысяч жанчын атрымалі кваліфікацыю або ў спецыяльных школах, або проста па месцу работы. Так, Вольга Булау, у мінулым чорнарабочая цукровага рафінаднага завода ў Гележане, скончыўшы школу па павышэнню кваліфікацыі, стала электратэхнікам. Былая прыбіральшчыца Мар'я Батэльева стала кваліфікаваным токарам завода «Сцяуа Рошые». Пачэсным рабочым прадпрыемства электрычнага абсталявання з'яўляецца Мар'я Панутца. Яна рэгулярна перавыконвае план на 25—30 процантаў і служыць натхняючым прыкладам для работніц прадпрыемства.

Сярод работніц расце і шырыцца сацыялістычнае спаборніцтва. Па прыкладу савецкіх жанчын работніцы асвойваюць перадавую тэхніку, павышаюць прадукцыйнасць працы, множаць рады стаханаўцаў.

Шматлікія стаханаўкі і ганаровыя работніцы, як

Мар'я Крачун з «Трыкатажул Рошул», ткачыха Мар'я Трыфан, заслужаная бурыльшчыца на Дунайскіх металургічных заводах Стэфана Думітрэску, муляр Анета Замфір, стаханаўка Мар'я Маргіняну з «Партызанул Рошул» і многія іншыя выпускаюць прадукцыю ў рахунак будучага года. Ткачыхі-стаханаўкі Мар'я Чынка, Мар'я Андрэй, Параскева Матлей і Ганна Божына ў чэсць Міжнароднага жаночага дня перайшлі з 50 на 100 аўтаматычных станкоў і сталі вядомы ўсяму працоўнаму народу.

Усё большая колькасць працоўных сялянак пачынае разумець, што адзіным шляхам да заможнага і радаснага жыцця з'яўляецца шлях калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Яны прымаюць актыўны ўдзел у арганізацыі і расшырэнні калектывных гаспадарак.

Сярод жанчын растуць выдатныя арганізатары і кіраўнікі. Сялянка Мар'я Зідару, раней непісьменная, цяпер з'яўляецца старшынёй калектывнай сельскай гаспадаркі «Сцягул луі Ленін» (вёска Паулешты вобласці Сату Марэ). Юлія Серб працуе брыгадзірам калектывнай сельскай гаспадаркі «Сан Петрул Герман». Старшынёй калектывных сельскіх гаспадарак з'яўляюцца 17 жанчын. Калі ў 1950 годзе ў праўленні калектывных сельскіх гаспадарак працавала толькі 107 жанчын, то ў 1951 годзе ўжо 1105. Сёння ў дзяржаўных сельскіх гаспадарках налічваецца да 5 700 жанчын-звеннявых, а ў 1951 годзе іх было толькі 245.

Перад жанчынай адкрыты ўсе шляхі і ў галіне культуры. На адукацыю маюць права ўсе грамадзяне. Дзяржава клапаціцца аб расшырэнні сеткі пачатковага бясплатнага абавязковага навучання, прадастаўляе дзяржаўныя стыпендыі дастойным вучням і студэнтам, арганізуе прафесіянальнае тэхнічнае навучанне.

Колькасць вучняў у сярэдніх педагагічных школах за пяць год узрасла ў 4,5 раза. За той-жа перыяд колькасць дзяўчат у сярэдніх тэхнічных школах павялічылася ў 4 разы.

Раней сярод работнікаў вышэйшай школы было вельмі мала жанчын. Сёння ў вышэйшых навучальных установах працуе каля 1000 жанчын выкладчыкамі, лектарамі, кіраўнікамі работ і асістэнтамі.

Упершыню ў Румыніі створаны спецыяльныя школы для рабочых. Дзяржаўныя стыпендыі даюць рабочым магчымасць скончыць гэтыя школы і пасля паступіць у вышэйшую школу.

Былая тэкстыльшчыца Фларыка Малдавані скончыла спецыяльную школу для рабочых, і зараз з'яўляецца студэнткай інстытута лёгкай прамысловасці ў Ясах.

Сярод дэпутатаў Вялікага Народнага Сходу — 31 жанчына, тры з іх з'яўляюцца членамі Прэзідыума Вялікага Народнага Сходу. У розных міністэрствах краіны ёсць жанчыны-міністры, дырэктары, памочнікі дырэктараў.

За асобыя заслугі ў розных галінах дзейнасці Прэзідыум Вялікага Народнага Сходу прысвоіў жанчынам за перыяд з 1948 па 1951 год 2017 розных ордэнаў і медалей.

Многія жанчыны атрымалі званне «заслужанай настаўніцы», «заслужанага прафесара», «заслужанага артыста». Артыстыцы Люцыі Стурдза-Буландра прысвоена ганаровае званне «народнай артысткі».

Грандыёзныя планы сацыялістычнага будаўніцтва ў краіне ствараюць усё больш і больш шырокія магчымасці для поўнага развіцця творчых здольнасцей румынскіх жанчын. Іх глыбокая адданасць народнай дэмакратыі, радасныя перспектывы новага жыцця напаяюць жанчын рашучасцю ўсімі сіламі абараняць мір. Побач з прыхільнікамі міру ўсіх краін яны будуць яшчэ больш актыўна змагацца за тое, каб абараніць жыццё і шчасце сваіх дзяцей, каб адстаць мір ва ўсім свеце.

ДОБРЫ ПАЧАТАК

Кожны кавалачак зямлі ў гэтым калгасе Кацярына Кавальчук ведала, як свае пяць пальцаў. Усё тут было выхаджана, вывучана, праверана. Праўда, прыемнага было мала. Тэрыторыю калгаса падзяляла папалам ціхая поўнаводная рака Лебяды. У сухое лета яна сям-так трымаецца ў сваіх топкіх берагах, але варта толькі прайсці дажджу, як яна разліваецца па ўсёй пойме, і на калгасныя лугі нельга выйсці. І усё не так, як у людзей: калі ў суседзяў неўраджай траў, тут збіраюць шмат сена, а калі іншыя калгасы запасаюцца сенам з лішкам, тут не могуць касіць, таму што луг заліты вадой.

Абапал поймы цягнуцца пясчаныя ўзгоркі. Месцамі глеба настолькі бедная, што нават сосны растуць тут неказістыя, каржакаватыя, худасочныя.

Словам, месцы не надта прывабныя. Адкрыта кажучы, Кацярыне Ульянаўне не хацелася ісці сюды старшынёй калгаса. Яна разлічвала стаць на чале больш моцнай сельгасарцелі, дзе-б адразу магла праявіць свае здольнасці агранома-селекцыянера: закласці цікавыя, шматбагатаючыя доследы, уцягнуць у селекцыйную работу шырокія масы калгаснікаў. Не дарма-ж яна вучылася пяць год (ды яшчэ самых цяжкіх — ваенных) у сельскагаспадарчым інстытуце і закончыла яго з выдатнай ацэнкай. А яе, галоўнага агранома Жалудоцкага райсельгасаддзела, райком партыі прапанаваў, а калгаснікі адзінадушна выбралі старшынёй узбуйненага калгаса «Шлях да камунізма». Спачатку крыўдна было, але Кацярына Ульянаўна ўзяла сябе ў рукі. Паколькі партыя прапануе, а народ аказвае ёй давер'е, значыць так трэба. За час прабывання ў партыі яна навучылася падначальваць асабістыя інтарэсы інтарэсам грамадства, партыі, якая вырасціла і выхавала яе. Прытым яна вырашыла стварыць умовы для творчай селекцыйнай работы.

Гэта было ў сакавіку 1952 года.

Кацярына Ульянаўна пачала шукаць галоўнае звяно, узяўшыся за якое, можна было-б падцягнуць калгас. Яна разважала так. Ураджайнасць тут можна ўзняць толькі ў тым выпадку, калі палепшыць глебу ўгнаеннем і травасеяннем, у тым ліку лубінізацыяй. Але дзе ўзяць для гэтых пяскоў патрэбную колькасць угнаення? Выручыць можа развітая жывёлагадоўля і торф. Адна думка выклікала другую. Логіка рэчаў прыводзіла старшыню калгаса да заключэння: каб узняць ураджайнасць сельскагаспадарчых культур, трэба ў першую чаргу стварыць трывалую кармавую базу для грамадскай жывёлагадоўлі.

Атрыманыя ў інстытуце веды і вопыт агранома вельмі спатрэбіліся зараз Кацярыне Ульянаўне. Яна дастала грамаў дваццаць насення вышародскай брукі. Пры добрым доглядзе адна такая брукка можа важаць да паўтара пуда. Бацвінне яе — вельмі добры матэрыял для сіласавання. Гэтая брукка менш патрабавальна і да глебаў, і да догляду, больш устойліва да марозаў, чым кармавыя буракі, якія ў раёне з'яўляюцца асноўным сакавітым кормам для жывёлы. Кацярына Ульянаўна мае ўжо 250 раслін вышародскай брукі на высадкі. Праз год калгас будзе ў дастатку забяспечаны сакавітымі кармамі.

Разам з загадчыцай жывёлагадоўчай фермы Вандай Роўба Кацярына Ульянаўна разводзіць выдатную па ўраджайнасці, непатрабавальную шматгадовую сіласную культуру — земляную ігрушу (тапінамбур). Яна вырашыла правесці сёлета падзімнія пасевы кармавых каранёплодаў.

Штодня прыходзіцца ёй праязджаць па масту праз балоцістую рэчку Лебяду. І кожны раз яна думае аб тым, што трэба паглыбіць рэчышча, пракласці канавы па пойме, асушыць тарфянікі, якія залягаюць на глыбіню да васьмі метраў, і выкарыстаць гэтае багацце і на ўгнаенне палёў, і на паліва, а галоўным чынам — правесці тут залужэнне, што дазволіла-б раз і назаўсёды вырашыць кармавую праблему. Кацярына Ульянаўна звярнулася ў абласны аддзел меліярацыі з просьбай дапамагчы калгасу правесці гідратэхнічныя работы на рацэ Лебяду.

Прайшлі месяцы цяжкой працы, напружаных пошукаў.

Кацярына Ульянаўна настойліва вывучала людзей. Няпраўда, што чужая душа — пацёмкі. Яна пацёмкі для тых, хто дрэнна бачыць, не хоча зазіраць у чалавечую душу. А прыглядзіся лепш, і ты ўбачыш у чалавека вельмі многае. Нярэдка за знешнім лоскам, за паказной свядомасцю скрываецца гнілое нутро сябелюбца, гультая, крывадушнага чалавека. А часам у бурклівага чалавека адкрываецца чысцейшай праўдзівасці і сумленнасці душа патрыёта.

Дапытліва прыглядалася Кацярына Кавальчук да людзей. Намеснікам яе быў Іван Шпілецкі. Спачатку ён спадабаўся новаму старшыні: выступаў дзельна, сур'ёзна, уносіў разумныя прапановы. Яго выбралі старшынёй камісіі па абмеру прысядзібных участкаў. Але тут ён паказаў сваё нутро. Выявіўшы ў калгасніка лішкі зямлі, ён заяўляў:

— Стаў поўлітра, усё замну.

Знаходзіліся такія, што ставілі. Але Шпілецкі быў не адзін. Члены камісіі дабіліся, каб захопленая зямля была вернута калгасу. Калі трэба было ўзорваць зямлю, захопленую парушальнікамі Статута сельгасарцелі, Шпілецкі раптам прыкінуўся хворым. Аказалася, што ў гэты час ён паехаў у г. Ліду спекуляваць.

У другі раз ён падбухторваў несвядомых калгаснікаў, каб яны стварылі невыносныя ўмовы для жыцця і работы комсамольцаў — брыгадзіра Нікалая Смоліча і ўчотчыка Анатолія Смоліча.

Кавальчук паставіла пытанне аб паводзінах Шпілецкага. Ён нават не стаў выслухоўваць думку праў-

лення калгаса — падняўся і пайшоў з паседжання. Тады праўленне вырашыла вызваліць Шпілецкага ад абавязкаў намесніка старшыні калгаса. Агульны сход падтрымаў гэтае рашэнне.

Па-іншаму склалася думка аб калгасніку будаўнічай брыгады Пятру Фіясю. Ён часта бурчэў, незадаволены справамі ў калгасе. Але вось разгарнулася будоўля вялікага, на 107 галоў тыполага кароўніка. Пачалася яна не зусім удала. Месца выбралі прыгожае, зручнае, на невялікім схіле, зарослым сасонікам. Але па нявопытнасці няроўна заклалі фундамент. Выявілі гэта позна, калі закладка была закончана.

Трывога за тое, што дарэмна затрачана шмат сіл і сродкаў, што будаўніцтва затрымана, вялікім цяжарам лягла на плечы старшыні калгаса. Не раз пашкадавала яна, што не вывучыла як след будаўнічую справу. Не магла спакойна спаць, досвіткам падхопілася і бегла да будаўніцтва. І ўсякі раз заставала там Пятра Фіясю. Ён хадзіў вакол будоўлі і напружана думаў, як выправіць памылку. І прыдумаў. Тады Кацярына Ульянаўна ўбачыла, што гэты бурклівы чалавек не церпіць усяго, што перашкаджае поспеху калгаса.

Так дзень за днём раскрываўся перад старшынёй сапраўдны твар кожнага калгасніка.

Аднойчы да яе падышла Ізабела Роўба. Прыгожы, румяны твар яе быў увесёлы ў слязах.

— Таварыш старшыня, няўжо вы дапусціце такую несправядлівасць? — звярнулася яна.

— У чым справа?

Маладая звенная расказала аб сваёй крыўдзе. Цукровыя буракі вырошчвалі два звяны — адзінаццаць дзяўчат на чале з Ізабелай Роўба і група пажылых жанчын на чале з Казімірай Роўба. Дзяўчаты працавалі, не шкадуючы сіл: палолі чысцей, рыхлілі мякчэй, чым звяно жанчын. І ўраджай вырасцілі разы ў два большы. А цяпер Казіміра падгаварвае брыгаду, каб разам убіраць буракі і плату падзяліць пароўну. Вось гэта і давяло дзяўчыну да слёз.

Але Кацярына Ульянаўна супакоіла:

— Так не будзе. У нас улік наладжаны. Кожны атрымае тое, што зарабіў. Аб гэтым праўленне паклапоціцца.

Найбольшыя цяжкасці засталіся ззаду. Закончыўся арганізацыйны перыяд, калі перад старшынёй калгаса паўстаў рад самых неадкладных пытанняў, патрабаваўшых хуткага і беспамылковага вырашэння. У гаспадарцы выпрацоўваецца той неадчувальны рытм у рабоце, тая зладжанасць і арганізаванасць, якія знешне як быццам узніклі самі сабой, а на самай справе створаны воляй здольных, умелых кіраўнікоў.

Гаспадарка калгаса папаўняецца з кожным днём. На фермах стаіць авечак і свіней значна больш плана, выканан план камплектавання ферм буйнай рагатай жывёлай. У гэтым годзе ўраджай збожжавых культур атрыманы разы ў паўтара большы, чым быў вырашчаны ў мінулым годзе ў дробных калгасах. На працадзень будзе выдана, прыкладна, 2 кілаграмы збожжа і шмат іншых прадуктаў.

Шмат яшчэ недахопаў і цяжкасцей у калгасе «Шлях да сацыялізма». Але Кацярына Ульянаўна добра разумее, што ўсё гэта недахопы і цяжкасці росту. Святым-жа духам гаспадарка не ствараецца. І ў іх пераадоленні, у няўхільным руху да заветнай мэты — багацця сельгаспадарчай прадукцыі — бачыць сваё шчасце аграном Кацярына Кавальчук, якая ўзначаліла ўзбуйненне калгасу. Галоўнае ў яе ёсць: верныя таварышы ў працы — сумленныя, працавітыя калгаснікі, і ясная, заветная мэта, шляхі да якой асвятліла вялікая партыя Леніна — Сталіна.

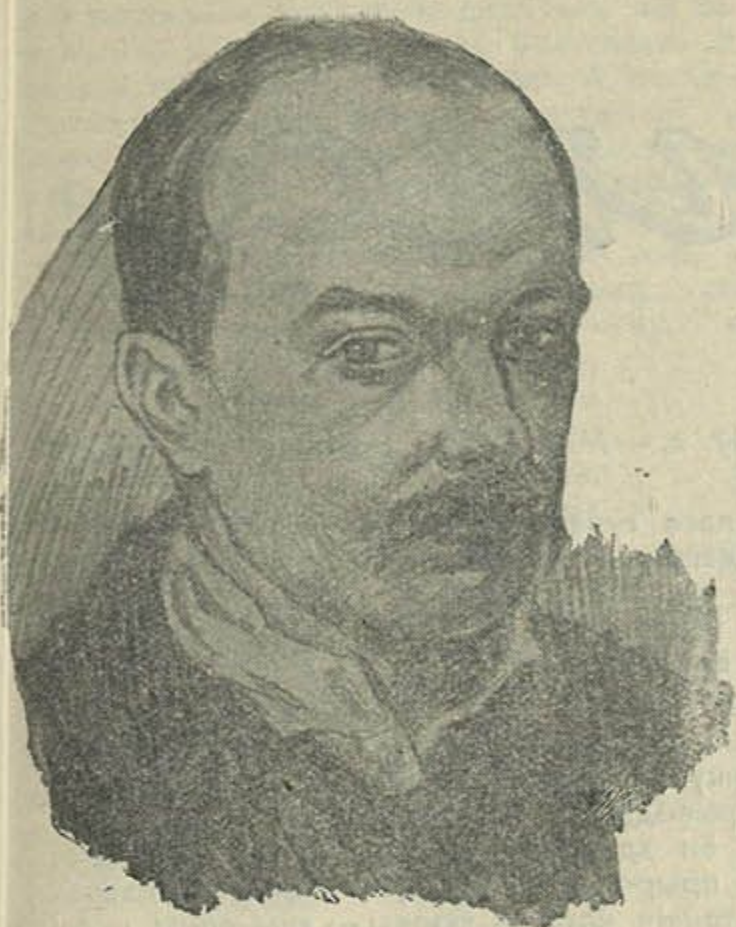
І. НОВІКАЎ.

Да позняй восені калгаснікі Баранавіцкай вобласці старанна даглядалі азіміну. Са шкоднікамі пасеваў яны змагаліся з дапамогай грамадзянскай авіяцыі.

На здымку (злева направа): аграном Гарадзішчанскай МТС Е. Кніга, аграном абласнога сельгасупраўлення В. Кабанавіч і пілот грамадзянскай авіяцыі В. Дзегцяроў аглядаюць апыленыя атрутнымі хімікатамі пасевы азімага жыта ў калгасе імя Ракасоўскага Гарадзішчанскага раёна.

Фото С. Капелькі (Фотахроніка БелТА)

П. А. Федотаў

Выдатны мастак-рэаліст

(Да 100-годдзя з дня смерці)

разбітая талерка, якая валяецца на падлозе, кавалкі селядца, парваныя струны гітары яшчэ паўней раскрываюць творчы замысел, даюць уяўленне аб характары пірушкі і робяць яшчэ больш смешным зазнайства чыноўніка.

У 1847 годзе Федотавым напісана выдатная карціна «Пераборлівая нявеста». Гэтыя дзве работы паклалі пачатак славе мастака.

Цэнтральным творам у радзе крытычных твораў Федотава, накіраваных супроць недахопаў сучаснага яму грамадства, з'яўляецца карціна «Сватаўство маёра» (1850—1852 гг.), якая пераўзыходзіць ранейшыя яго творы і па шырыні падыходу да рэчаіснасці, і па глыбіні замыслу, і па глыбіні маляўнічага майстэрства. Гэтай карцінай мастак уводзіць гледача ў самую гушчу рэчаіснасці — эпохі станаўлення рускага капіталізма. За гэтую карціну Федотаў атрымаў званне акадэміка. Карціна мела велізарны поспех на выстаўцы.

Паказваючы прыватнае жыццё, Федотаў ускрывае столькі тыповага, што праявы гэтага жыцця набываюць глыбокі сацыяльны сэнс.

Але не толькі выкрываючыя тэндэнцыі характарызуюць творчасць Федотава, яму ўласцівы глыбокі гуманізм, які з усёй паўнотай раскрываецца ў творах

апошняга перыяда: «Удовушцы», «Анкор, яшчэ анкор!» і іншых.

Карціна «Удовушка» адметна напружаным унутраным драматызмам. Тут няма сатыры, няма павучання. Тут з незвычайнай эмацыянальнай сілай раскрываецца душэўны стан маладой жанчыны, яе глыбокі смутак.

У творы «Анкор, яшчэ анкор!» з той жа сілай напружанага ўнутранага драматызма мастак перадае безвыходны смутак афіцэра, закінутага ў захалусце царскай Расіі. У абедзвюх работах гучыць тэма «зняважаных і пакрыўджаных».

Цяжкія ўмовы рускай нікалаеўскай рэчаіснасці рэзка адазваліся ў чулай душы Федотава, надломленай шматгадовай галечай. «Я прагну сонца, а яно да мяне не зазірае ў акно», — з горыччу пісаў мастак. Гэта прывяло да трагічнай развязкі. У 1852 годзе мастак памёр у псіхіятрычнай больніцы.

Значэнне Федотава ў тым, што ён смела асмьяў язвы прыгонніцкага ладу: рабалецтва, драпежніцтва, неразумнае зазнайства, што ён быў адным з першых прыхільнікаў ідэйнага рэалістычнага мастацтва, з'яўляючыся такім чынам папярэднікам перасоўнікаў, творчасць якіх азнаменавала высокі росквіт рускага рэалістычнага мастацтва.

А. ВАСІЛЕЎСКАЯ

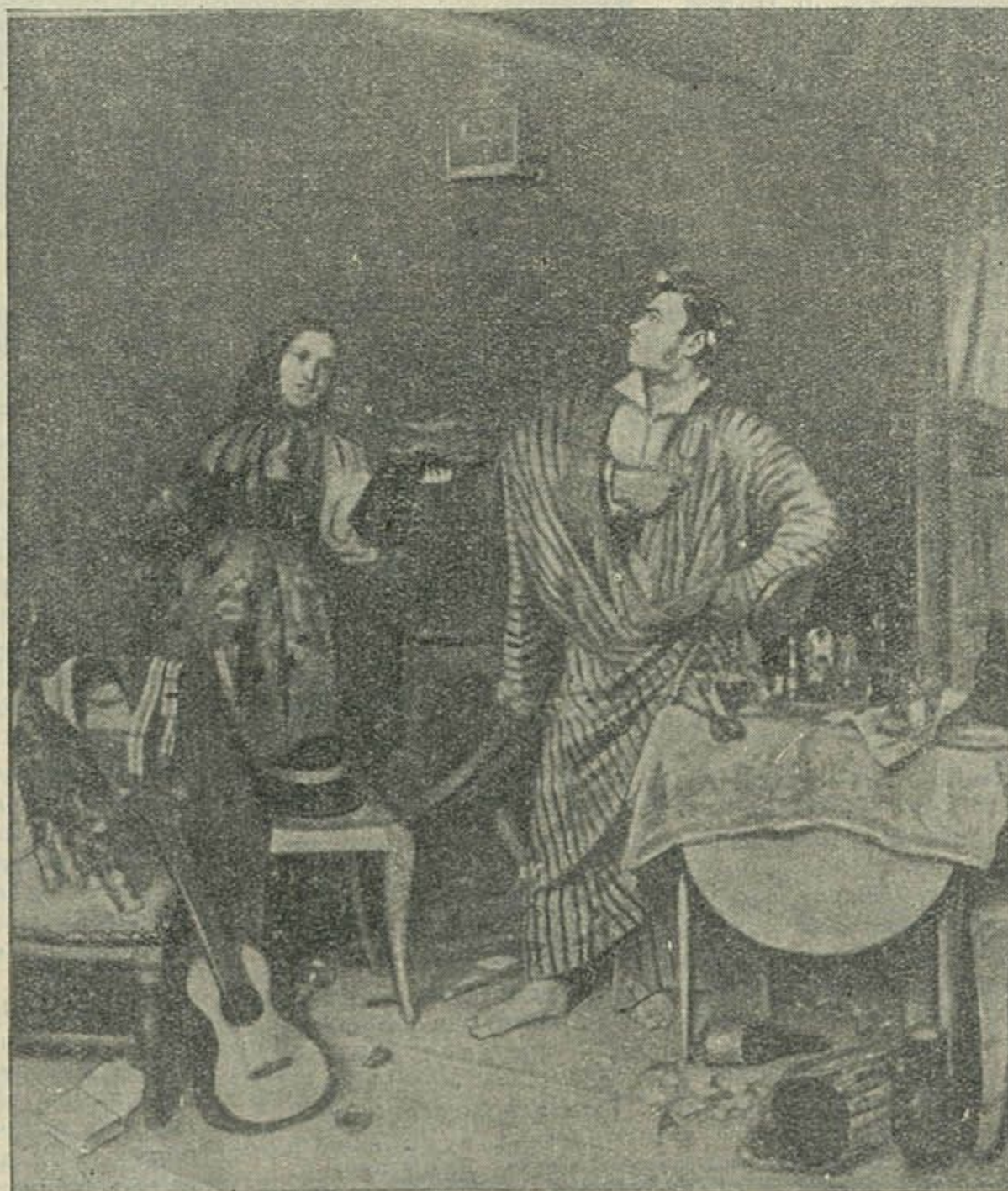
ТВОРЧАСЦЬ Федотава складае неад'емную частку рускай культуры першай паловы XIX стагоддзя, праслаўленага імёнамі Пушкіна, Гоголя, Лермантава, Белінскага, Герцэна. Нядоўгім, але слаўным быў творчы шлях мастака-грамадзяніна.

П. А. Федотаў нарадзіўся ў 1815 г. і памёр у 1852 г. Непасрэднае, канкрэтнае назіранне жыцця з'явілася асновай яго творчага метада. Сын беднага адстаўнога афіцэра ў Маскве, Федотаў з дзіцячых год быў прадстаўлены самому сабе і бесперашкодна мог назіраць шматгранныя праявы гарадскога жыцця.

Мастацтва для Федотава не адразу стала прафесіяй. Ён скончыў кадэцкі корпус і атрымаў годнасць афіцэра лейб-гвардыі Фінляндскага палка. Вольны ад службы час Федотаў праводзіў у Эрмітажы і наведваў вячэрнія класы Акадэміі мастацтваў. Усё часцей і часцей прыходзіла Федотаву думка кінуць ваенную службу і цалкам аддацца мастацтву. Нарэшце, у 1844 годзе (29 год) ён вышаў у адстаўку і горача ўзяўся за жывапіс. Тонкі назіральнік, ён старанна заносіў у свае альбомы штодзённыя ўражанні, тыпы, сцэнкі, якія потым увасабляў у сваіх творах.

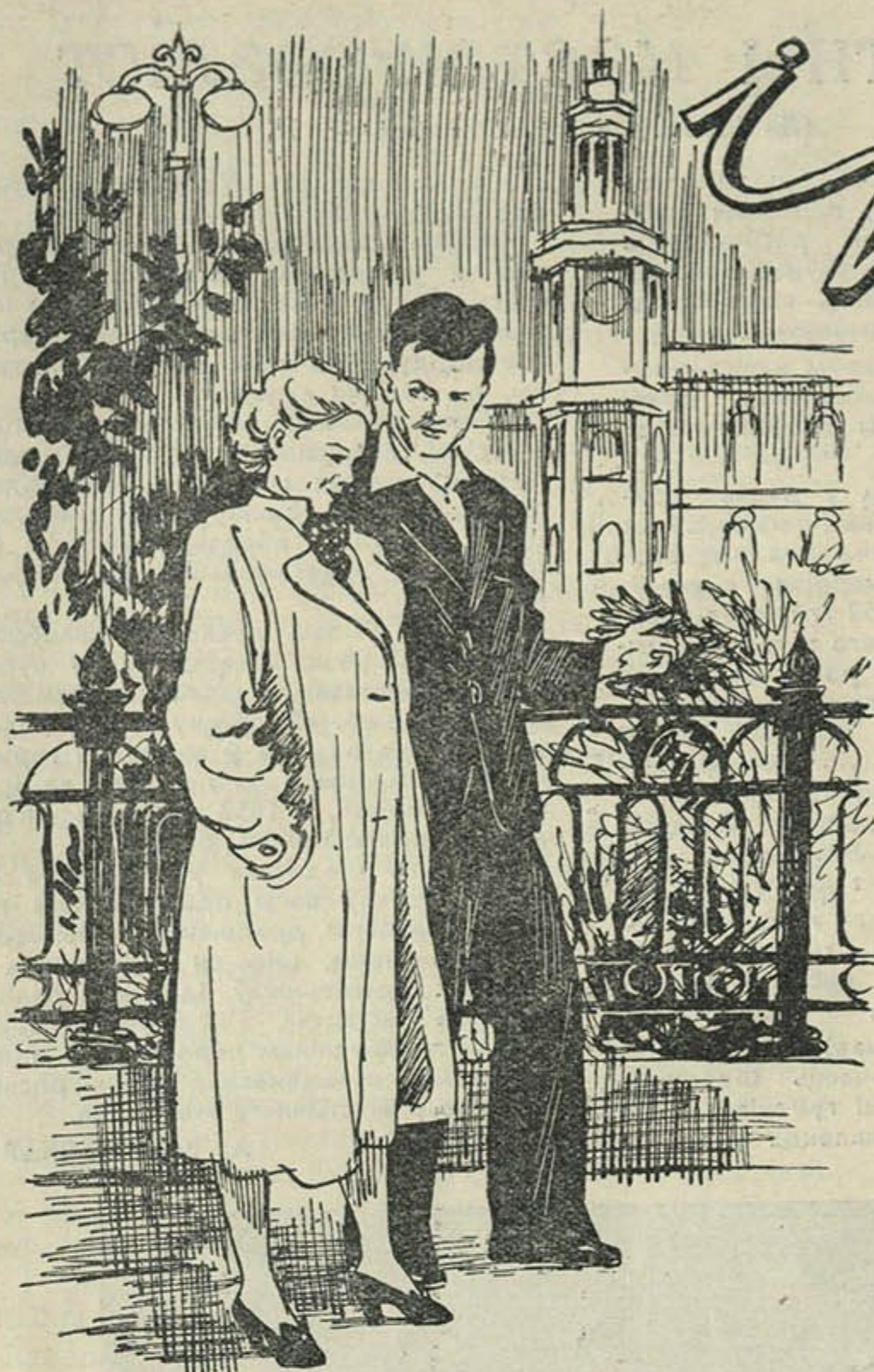
Да творчасці Федотава з поўным правам можна аднесці выказванні Энгельса аб рэалізме: «Рэалізм мае на ўвазе, акрамя праўдзівасці дэталяў, — правільнасць перадачы тыповых характараў у тыповых акалічнасцях».

У 1846 годзе Федотаў напісаў карціну «Свежы кавалер», у якой ярка гучаць элементы сатыры. Мастак паказаў у ёй раніцу пасля пірушкі дробнага чыноўніка, які атрымаў першую ўзнагароду. Ледзь прачнуўшыся, «свежы кавалер» выхваляецца перад кухаркай, але не робіць на яе чаканага ўражання: яна не пранікаецца павагай да свайго гаспадара, а, наадварот, насмешліва паказвае яму яго боты з дзіравымі падэшвамі. У гэтым асноўная думка карціны. Фігура чыноўніка падана сатырычна: востра паказаны яго нікчэмнасць і ўнутраная пустата. Агульны непарадак у пакоі,

«Свежы кавалер».

Карціна П. А. Федотава

Ірына

Яўген ВАСІЛЁНАК

Мал. П. Астроўскага

Апавяданне

Мы засталіся адны — я і Алена. Я кахаў Алену і даўно збіраўся сказаць ёй пра гэта, ды ўсё не мог. За час нашага знаёмства я і двух хвілін не быў сам-на-сам з ёю. Удзень мы наогул не бачыліся: абодва працавалі на розных заводах, а вечарамі яе ўсюды суправаджала суседка Ніна, а за мной, нібы цень, неадчэпна плёўся Віктар Локшын. Праўда, Віктар быў маім сябрам, аднак у тыя хвіліны, калі мне даводзілася сустрэць Алену, ён пераўтвараўся ледзь не ў самага лютага майго ворага. Бываюць-жа такія някемныя назолы! Колькі разоў намякаў яму: ну хоць-бы для выгляду заляцайся да Ніны, схадзі з ёй ліманаду выпі ці яшчэ куды, а мяне пакінь з Аленай. Дзе там! Ні на крок не адыйдзе. Тэпае побач, ды і анекдоты яшчэ расказвае.

Акрамя Віктара і Ніны, было і яшчэ багата людзей, якія перашкаджалі мне выказаць Алене свае пачуцці. То зусім недарэчы паяўляўся мой майстар Платон Нічыпаравіч Кудзеля, то пачынаў даймаць нас іграй на расстроенай гітары левы край нашай заводскай футбольнай каманды Лёнька Віхор. І кожны раз яны паяўляліся іменна тады, калі мне выпадала шчасце сустрэць Алену.

І вось здарылася так, што мы засталіся адны. Лёнька быў заняты сёння ў адказным спаборніцтве на прашынства горада. Платон Нічыпаравіч адвозіў жонку на дачу, а Віктар здагадаўся, нарэшце, запрасіць Ніну да кіёска «Сокі-воды». Мы засталіся з Аленай зусім адны. Гэта здарылася ў цёмны чэрвеньскі вечар на адной з цэнтральных вуліц нашага горада, ля пад'езда вялікага шматпавярховага дома, у якім жыве Алена. Час ужо быў позні і ёй трэ' было ісці дамоў. Але я не хацеў упускаць такі зручны момант: ці выпадзе яшчэ калі шчасце застацца сам-на-сам з Аленай?.. Або цяпер, або ніколі!

— Лена, — прамовіў я. — Мне трэба сказаць вам нешта вельмі важнае...

Мусіць, у маім голасе гучалі нейкія асаблівыя ноткі, бо Алена, якая стаяла дагэтуль упоўабарота да мяне і нешта ўважліва разглядала на сцяне процілеглага дома, раптам хутка павярнулася і ўтаропілася ў мяне сваімі вялікімі і трошкі спалоханымі вачыма.

Якая прыгожая яна была ў гэты момант! Яе постаць асвятлялі яркія промні вулічнага ліхтара, і мне добра было відаць кожную рысачку яе твару, кожную складку яе плацця. Мяне заўсёды прыводзіў у захапленне яе крышку кірпаваты нос, а зараз ён здаваўся мне найлепшым з таго, што магла ўтварыць прырода дзеля ўпрыгожання дзявочага твару. А гэтыя тонкія чорныя бровы — яны адны маглі звесці чалавека бог ведае куды і потым — вусны: яны заўсёды выпраменьвалі ледзь прыкметную, але такую добрую, такую ласкавую ўсмішку...

— Што-ж вы хочаце сказаць мне, Толя? — спытала Алена.

Толя! Яна назвала мяне Толем! Дагэтуль мне ніводнага разу не даводзілася чуць з яе вуснаў майго паменшанага імя. Ну, смялей-жа!

— Я хачу сказаць, што я вас кахаю, што я...

Але мне не далі скончыць. Мой рот шчыльна зачынілі яе маленькія вусны. Не паспеў я апамятацца, як Алена знікла ў пад'ездзе вялікага шматпавярховага дома.

Я прытуліўся да вулічнага ліхтара...

...А потым ззаду ад мяне зашамацеў аксаміт вялізнай заслоны, і напружаную цішыню ўзарвала бура апладысментай.

І мне ўжо не трэ' было прыкідвацца закаханым, не трэ' было, абнімаючы вулічны ліхтар, усміхацца з выглядам самага шчаслівага ў свеце чалавека. Спектакль скончыўся. П'еса, у якой я выконваў ролю маладога слесара Анатоля, а Ірына — ролю гэткай-жа маладой фрэзероўшчыцы Алены, сыграна да канца.

Зала ўсё яшчэ грывіць, задаволеная нашай іграй і шчаслівым канцом п'есы.

Я накіроўваюся за кулісы і бачу, як Алену-Ірыну абступаюць сяброўкі, віншуючы з выдатнай іграй. Яна не заўважае мяне, яна нават не глядзіць у мой бок.

Не, мне ўжо не трэба мець выгляд закаханага. Аднак гэта вельмі цяжка, амаль немагчыма. Бо я і на самай справе кахаю гэту дзяўчыну, і ў жыцці значна мацней, чымсьці на сцэне. У п'есе аўтар дазваляе мне думаць пра каханне толькі тады, калі я сустракаюся з Аленай, а Ірына стаіць перад маімі вачыма заўсёды, дзе-б я ні быў і што-б я ні рабіў. Як і Алену па п'есе, я кахаю Ірыну даўно, але калі на сцэне я ўрэшце раблю-такі прызнанне, дык у жыцці вымавіць слова «кахаю» ўслых, ды яшчэ ў прысутнасці Ірыны, — зусім непасильная для мяне справа.

Ірына ідзе здымаць грыв, а я чакаю яе ў гэты час у вестыбюлі нашага заводскага клуба. Дамоў мы ідзем разам. У адрозненне ад п'есы, мы шмат калі бываем сам-на-сам з ёю. Нам ніхто не перашкаджае весці хоць якую размову. Але сёння, як заўсёды, размова ў нас не атрымліваецца. Тыя словы, якія я так лёгка вымаўляю на сцэне, тут ніяк не могуць зляцець з маіх вуснаў.

У жыцці чамусьці ўсё атрымліваецца зусім інакш, чым на сцэне.

Пазнаёміліся мы з Ірынай пазалетась, калі мяне запрасілі да іх у інстытут чытаць лекцыю аб хуткасных метадах рэзання металу. Памятаю, я тады вельмі напалохаўся: як-жа гэта я, звычайны токар, буду чытаць лекцыю студэнтам вышэйшай навучальнай установы! Але мяне выручыў наш парторг. Ён дапамог мне скласці тэзісы лекцыі, падказаў яе асноўную ідэю. Мне пасля гаварылі сябры, што атрымалася нядрэнна. Але ў той момант, калі я ўзышоў на кафедру і зірнуў у залю, я да таго-ж разгубіўся, што мяне пачало калаціць, нібы ў азнобе. Заля была паўнюсенькая. У крэслах сядзелі не толькі студэнты, але і выкладчыкі інстытута,

а ў маленькім танклявым дзядулю, які быў у першым радзе, я пазнаў самога акадэміка Бязуглава. Як я прымусіў сябе пачаць гаварыць — не памятаю. А пасля — нічога, расхадзіўся. Вельмі-ж ужо бліжэй, проста-такі родным было для мяне ўсё тое, аб чым трэба было гаварыць. Людзі-ж на нашым заводзе — золата, і раскажыце пра іх можна бясконца.

Скончыў я лекцыю, паплёскалі мне, а потым пачалі пытанні сыпаць. Ох, і датошны народ, гэтыя студэнты! То адно ім растлумач, то другое, — ну, проста замучылі. А больш за ўсё даняла мяне яна, Ірына. Пытанні ў дзесяць задавала, не менш. А пасля гаворыць:

— От вы, таварыш Казачонак, многа раскажыце нам пра сваіх таварышаў-скараснікоў, пра іх працу, а наконце свайго рэдуктара змаўчалі. Будзьце ласкавы, раскажыце пра сваё вынаходніцтва.

І як гэта яна ўважала пра рэдуктар — далібог, не ведаю! Бо тады я толькі што скончыў канструяваць яго, нават і выпрабаваць яшчэ не ўправіўся.

Аднак, нічога не зробіш, прыйшлося раскажыць. Па маёй задуме, з дапамогаю рэдуктара, што я прыдумаў, можна было, не перарабляючы станка, у шмат разоў павялічыць хуткасць рэзання. Лічбу я тады не назваў, бо сам не мог яшчэ прывычаіцца да яе пачынальнасці.

Але ад Ірыны, аказваецца, адчапіцца было не так проста. На другі дзень яна прыйшла да нас на завод, каб прысутнічаць на выпрабаванні рэдуктара. Ды яшчэ прывяла з сабой чалавек дваццаць з інстытута, у тым ліку і самога акадэміка Бязуглава. А калі я ўключыў станок і дэталі дасягнула пятнаццаці тысяч абаротаў у мінуту, Ірына так заскакала, што можна было падумаць, быццам яна ўзрадавана маім поспехам больш, чым я сам.

Мусіць, тады я і пакахаў Ірыну...

З таго дня паміж калектывам нашага завода, студэнтамі і выкладчыкамі політэхнічнага інстытута пачалося харошае дзелавое сяброўства. Шмат чым дапамаглі яны нам. Ну і мы, здаецца, таму-сяму іх навучылі.

А потым Ірына стала іграць у нашым драмгуртку. Мы тады рыхтавалі п'есу «На нашым заводзе». Напісаў яе, між іншым, наш слесар Пятрусь Салодкі, той самы, што цяпер займаецца ў літаратурным інстытуце. Пачалі мы рэпетыраваць, а ў Надзе Гарэльчанкі, кантралёршы з АТК, ніяк не атрымліваецца роля фрэзероўшчыцы Алены.

— Давайце я паспрабую, — сказала Ірына, якая прыходзіла да нашага парторга і пасля размовы з ім выпадкова зайшла да нас на рэпетыцыю.

Яна адразу ўвайшла ў ролю. Неўзабаве адбылася прэм'ера. П'еса была сустрэта вельмі добра, і потым мы ставілі яе шмат разоў. І ў іншых клубах горада выступалі з ёю, і ў падшэфную вайсковую часць ездзілі, і нават на рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці паказвалі.

Ірыну я кахаў усё мацней, але яна пра тое, здаецца, і не здагадвалася.

Сённяшні спектакль чамусьці асабліва растрывожыў мяне, і я ўсю дарогу маўчаў. Ірына нешта напывала, і гэта было вельмі дарэчы: маю маўклівасць можна было, у выпадку чаго, апраўдаць тым, што я ўважліва слухаю песню. І толькі тады ўжо, калі трэба развітвацца, я сказаў:

— Як надакучыла гэта п'еса! Мы-ж ужо дваццаць сем разоў ігралі яе!

— А мне п'еса падабаецца... — задуменна прагаварыла

Ірына. — Я сваю ролю іграю з прыемнасцю... Праўда, нават вельмі добрая п'еса.

І, не прамовіўшы больш ні слова, толькі злёгка кінуўшы мне галавой на развітанне, яна растала ў цемні двара свайго дома.

Самотны, я пацёгся к сабе на Першую Партызанскую. Дома доўга не мог заснуць. Гэта праўда, што ўсе закаханыя хварэюць на бяссонніцу?..

У наступную суботу наш драмгурток ставіў «Ягора Булычова». У гэтым спектаклі я не быў заняты і, забраўшыся ў

часе першага акта на галёрку, з тугой назіраў за тым, як Званцоў паціху падыходзіць да Шуры-Ірыны, як абнімае яе, як гаворыць: «Аб чым задумалася, рыжая каза?»

Не, дарэмна я ўсё-ж мінулы раз ганіў п'есу «На нашым заводзе». Не такая-ж яна ўжо дрэнная. А канец проста цудоўны! І як хораша, што мы заўтра едзем у падшэфны калгас і будзем ставіць яе.

І вось зноў я — закаханы слесар Анатоля, і зноў мне ніяк не даюць выказаць фрэзероўшчыцы Алене свае пачуцці. То зусім не дарэчы паяўляецца майстар Платон Нічыпаравіч Кудзеля, то левы край Лёнька Віхор пачынае даймаць нас іграй на сваёй злашчаснай гітары. А гэтая някемная суседка Ніна! Ці адыйдзе яна хоць на хвілінку ад Алены?! Ці здагадаецца Віктар пайсці з ёю да кіёска «Сокі-воды»?

Але ўсё ідзе сваім парадкам. Пайшоў на стадыён і больш не паказваецца на сцэну і на мае вочы Лёнька Віхор, павёз у вызначаны час Платон Нічыпаравіч жонку на дачу, і Віктар з Нінай прыйшлі да лагічнага вываду, што газіраваная вада — цудоўнейшы напітак і што варта пайсці ім у бліжэйшы кіёск. Мы застаемся з Аленай адны.

— Лена, — вымаўляю я. — Мне трэба сказаць вам нешта вельмі важнае...

Я ведаю — яна зараз павернецца да мяне і спытае: «Што-ж вы хочаце сказаць мне, Толя?»

— Не трэба, нічога не трэба гаварыць, мілы...

Сказала і, перш чым я паспеў хоць як рэагаваць на гэтыя зусім нечаканыя для слесара Анатоля словы, гучна пацалавала мяне і знікла ў пад'ездзе вялікага шматпавярховага дома.

Я забыўся на тое, што мне трэба было прыхінуцца да вулічнага ліхтара, і кінуўся ў пад'езд, дзе растала Алена. Вядома, пад'езд здаваўся пад'ездам толькі з глядзельнай залы, і ледзь я зрабіў крок за дзвярыма, як наляцеў на бутафорскі танк. Ля фанерных гусеніц на якімсьці кавалку дрэва сядзела, абхапіўшы галаву рукамі, Алена.

— Што вы нарабілі! — ускрыкнуў я. — Што гэта вам прыйшло ў галаву на дваццаць восьмым пацалунку?!

Яна адняла рукі ад галавы і насцеражылася. Яна да нечага прыслуховалася. Але да чаго? Ці то да маіх слоў, ці то да апладысmentaў, што даляталі з залы? Гул апладысmentaў усё нарастаў і нарастаў. Гледачы, выходзіць, нічога не заўважылі. А можа такі варыянт канцоўкі п'есы падабаўся ім больш?

— Вы кепска ведаеце арыфметыку, — сказала раптам Ірына. — Дваццаць восьмы, гаворыце вы? Не, гэта першы пацалунак...

... Вось і ўсё, што мне хацелася раскажаць вам, Іван Уладзіміравіч, у гэтым пісьме. Ірына перадае вам прывітанне. А нашу дачку (у нас абавязкова будзе дачка!) мы з Ірынай рашылі назваць Аленай. Толькі, калі ласка, не прагаварыцеся нікому: гэта пакуль што сакрэт.

ВЫХАВАННЕ У СЯМ'І ПРЫВЫЧАК КУЛЬТУРНЫХ ПАВОДЗІН У ДЗЯЦЕЙ

ВЫХАВАННЕ ў дзяцей культуры паводзін — адна з важнейшых задач савецкай сям'і і школы.

У царскай Расіі дваране-арыстакраты стваралі сваю культуру паводзін, якая выяўлялася ў знешнім лоску, манерах і цырамоніях. Выдаваліся нават кнігі аб правілах «добрага тону», у якіх змяшчаліся рэцэпты паводзін на ўсе выпадкі жыцця. Але культура паводзін разглядалася адарвана ад агульнай культуры чалавека, ад яго маральнага аблічча, і за знешнім лоскам часта былі крывадушша і ханжаства, грубасць, зайздрасць і сябелюбства.

Па-іншаму вырашаецца пытанне аб выхаванні культурных паводзін у сацыялістычным грамадстве. Міхаіл Іванавіч Калінін, які шмат увагі ўдзяляў пытанням камуністычнага выхавання нашай моладзі, справядліва ўказаў, што «паняцце культуры вельмі шырокае — ад умывання да апошніх вышын чалавечай маралі».

Выхаванне навыкаў культурных паводзін уваходзіць у задачу маральнага выхавання падростаючага пакалення. Дзеці з самых ранніх год павінны выходзіць у духу праўдзівасці і сумленнасці, нецярплівасці да хлусні, фальшы і крывадушша. Прывучаючы дзяцей быць праўдзівымі і шчырымі заўсёды і ва ўсім, нават у дробязях, мы выходзім з іх дастойных грамадзян сацыялістычнага грамадства.

Маці Героя Савецкага Саюза Олега Кашэва гаварыла свайму сыну: «Памылку я табе заўсёды дарую, няпраўду — ніколі». І Олег з малых год быў праўдзівым ва ўсім. «Ён не ашукваў нас у дробязях, не ашукваў нікога і ў вялікім, калі прышлося яму ў страшэннай барацьбе з ворагам аддаць сваё жыццё за Радзіму...» — піша Елена Кашэвая ў сваёй кнізе «Аповесць аб сыне».

Закладваючы ў дзецях высокія маральныя ўстоі, выходзім у іх унутраную культуру, бацькі і педагогі павінны прывіваць ім і знешнія формы культурных паводзін: ветлівае абыходжанне, добрыя манеры, уменне трымаць сябе сярод дарослых, сярод таварышоў.

У савецкім грамадстве адносіны паміж людзьмі з'яўляюцца адносінамі таварыскага супрацоўніцтва і ўзаемадапамогі. Яны і складаюць аснову для новай культуры штодзённых паводзін людзей.

Нам патрэбна не паказная ветлівасць, а сапраўды чыстыя і ўважлівыя адносіны да людзей, якія выяўляюцца з глыбокай павягі да чалавечай асобы. Таму, патрабуючы ад дзяцей ветлівасці і пашаны да старэйшых, неабходна тлумачыць ім, што ў гэтым выказваецца павага да людзей, у якіх ззаду дзесяцігоддзі працы і якія шмат зрабілі для сваёй краіны і народа.

У дзіцячым асяроддзі ветлівасць — гэта перш за ўсё таварыскія адносіны. Усялякага заахвочвання заслугоўвае шэфства старэйшых школьнікаў над малодшымі. І ў сям'і

трэба дабівацца сяброўскіх адносін паміж дзецьмі розных узростаў, каб старэйшыя ўважліва і чула адносіліся да маленькіх, а малодшыя паважалі старэйшых.

Выходзіць навыкі і прывычкі культурных паводзін трэба з ранняга дзяцінства, бо тое, што фарміруецца ў гэтым узросце, замацоўваецца трывала і надоўга.

Як-жа выходзіць у дзяцей навыкі культурных паводзін?

Перш за ўсё неабходна, каб увесць уклад жыцця ў сям'і адпавядаў тым патрабаванням і нормам культурных паводзін, якія прад'яўляюцца дзецям. Калі старэйшыя ў сям'і паказваюць штодзённа прыклад высокай добрасумленнасці ў рабоце, то і дзеці прывучаюцца добрасумленна адносіцца да сваёй вучэбнай працы і да ўсякіх іншых сваіх абавязкаў.

Дзетвара рабочых мінскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча атрымала цудоўны падарунак. Нядаўна на фабрыцы адкрыўся дзіцячы сад. 100 маленькіх гаспадароў напоўнілі яго сваімі звонкімі галасамі. 35 малышоў — дзеці маці-адзіночак — будуць выходзіць у дзіцячым садзе кругласутачна. На здымку: у новым дзіцячым садзе абутковай фабрыкі.

Фото Р. Марата
(Фотахроніка БелТА)

Калі ў доме заўсёды падтрымліваецца чыстата і парадак, то да тэтага лёгка прывучаюцца і дзеці.

Нельга, аднак, меркаваць, што патрэбныя прывычкі ў дзяцей узнікнуць і замацоўваюцца самі сабой, стыхійна, толькі-б дзеці бачылі вакол сябе добры прыклад.

Некаторыя прывычкі трэба прывіваць дзецям, прад'яўляючы да іх высокую, разумную патрабавальнасць.

Возьмем, напрыклад, прывычку да чыстаты і ахайнасці. Неабходнасць яе ясна для кожнага бацькі і маці. Аднак ці заўсёды мы патрабавальны да дзяцей у адносінах ахайнага

ўтрыманьня іх касцюма, вучэбных рэчаў, стала, за якім яны працуюць? А прывычка-ж да чыстаты і ахайнасці цесна звязана з выхаваннем у характары дзяцей такой рысы, як акуратнасць. Яна прыводзіць і да выхавання дакладнасці. Акуратны школьнік ніколі не спазняецца на ўрокі, заўсёды ведае хатнія заданні і без напамінаў выконвае іх. Дакладнасць у захаванні здаровага гігіенічнага рэжыму, які патрабуе ў пэўныя гадзіны ўставаць, займацца, адпачываць на адкрытым паветры, класіся спаць, дакладнасць у выкананні вучэбных заданняў і грамадскіх даручэнняў у нашых умовах становіцца прывычкай грамадскага значэння, маральным патрабаваннем.

Выдатны савецкі педагог А. С. Макаренка ўказваў, што дакладнасць — гэта праяўленне павягі да калектыва, без чаго не можа быць камуністычнай этыкі. «У нашым грамадстве дакладнае выкананне абавязкаў — маральная катэгорыя...» — гаварыў ён.

Вялікае значэнне для правільнага выхавання дзіцяці мае паўторнасць і сістэматычнасць патрабаванняў. Калі дзіця забылася сказаць «калі ласка» або не падзякавала чалавеку, які выканаў яго просьбу, не пакідайце гэта без ўвагі. Напомніце дзіцяці аб тым, што яно павінна было зрабіць, і напамінайце аб гэтым кожны раз, пакуль ветлівае абыходжанне не стане для яго прывычкай. Стыль ветлівага абыходжання аказвае ўплыў на ўвесь строй мовы дзяцей, прымушае іх пазбягаць грубых слоў і выразаў.

Каб дзіця штодзённа старанна мылася, чысціла зубы, і чысціла правільна, трэба навучыць яго гэтаму, паказваючы, як гэта рабіць, і кантралюючы дзеянні дзіцяці да таго часу, пакуль яно не будзе рабіць іх у сілу патрэбнасці, якая ў яго выпрацавалася.

Замацаванню патрэбнай прывычкі вельмі добра дапамагае заахвочванне дзіцяці, асабліва ў той момант, калі яно пачынае засвойваць гэтую прывычку. Вось дзіця, садзячыся за падрыхтоўку ўрокаў, ужо не траціць часу і намаганняў на пошукі алоўка або гумкі: яно ўжо цвёрда ведае, што задана на заўтрашні дзень, тады як яшчэ нядаўна яно ўвесь час прасіла ў вас што-небудзь з пісьмовых прылад або ішло да таварыша спраўляцца аб уроках. Калі цяпер вы хоць-бы злёгка пахваліце яго, то яно будзе яшчэ больш старацца ўмацаваць у сябе каштоўныя прывычкі і яшчэ лепш арганізуе сваю працу.

Бывае, што дзіця з прычыны якіх-небудзь уплываў засвойвае дрэнныя прывычкі. У гэтых умовах трэба падумаць над тым, якія тут дзейнічаюць прычыны. Магчыма, дзіця недастаткова ясна разумее, чаго ад яго хочучь, — тады трэба пастарацца растлумачыць яму патрабаванне,

У гэтым годзе ў гор. Глыбокім (Полацкая вобласць) адкрыта музычная школа. У ёй займаецца звыш 60 дзяцей рабочых, служачых і калгаснікаў.

На здымку: заняткі па класу баяна. На пераднім плане — Валя Мядзведзева (злева) і Зіна Казьяніна. Урок вядзе педагог М. Жмейда.

Фото Р. Каралёва
(Фотарэпартаж БелТА)

даць яму зразумець неразумнасць яго дзеянняў, несумяшчальнасць іх з годнасцю чалавека.

Ужо ў раннім узросце трэба звяртацца да свядомасці дзіцяці. Вось павучальны прыклад, расказаны выхавальніцай дзіцячага сада Л. П. Кацінай:

«Хлопчыкі пяці і шасці год, Юра і Коля, будавалі параход. Абодвум адразу спатрэбіўся якар. Хлопчыкі пачалі спрачацца, а затым і сварыцца. Назіраючы за імі, чакаю, што будзе далей. Вось яны накіраваліся да мяне: «Лідзія Паўлаўна, як быць? Нам абодвум патрэбен якар». Я прапанавала дзецям паспрабаваць самім дамовіцца, а для гэтага сесці ў бок і падумаць, каму якар больш патрэбен. «Толькі абавязкова трэба, каб адзін з вас уступіў, — дадала я. — Навошта вам, такім добрым таварышам, сварыцца з-за якара?» Працягваю назіраць за імі. Хлопчыкі доўга і дзелавіта абмяркоўвалі, а затым зноў падыйшлі да мяне, і Коля сказаў: «Мы так і рашылі, Лідзія Паўлаўна, спачатку Юра возьме якар, а вечарам я, а зараз я перасяду на юрын параход».

У выпадку ўпартай непаслухмянасці трэба пакараць дзіця. Напрыклад, за праяўленне грубасці зрабіць яму строгае ўнушэнне, пазбавіць яго якой-небудзь забавы, праявіць часова халадок у адносінах да яго. Непаслухмянасць дзіцяці нярэдка

бывае ў сям'і таму, што патрабаванні з боку старэйшых прад'яўляюцца недастаткова пэўна і цвёрда. Бацькі не кантралююць дзеянні дзіцяці, не настойваюць на абавязковым захаванні прад'яўляемых патрабаванняў, лёгка ўступаюць і прабачаюць дзіцяці і такім чынам псуюць яго. Ствараць нанова ў выпэставанага дзіцяці станоўчыя прывычкі вельмі цяжка.

Вельмі адмоўна адбіваецца на дзецях супярэчлівасць адносін да іх з боку выхавальнікаў. Важна, каб бацькі і педагогі прад'яўлялі аднолькавыя патрабаванні да дзіцяці.

Па меры росту і развіцця дзіцяці трэба клапаціцца аб тым, каб у яго ствараліся погляды і пераконанні адносна норм і правіл паводзін, каб яно свядома ацэньвала свае дзеянні і ўчынкі. Школьнік піонерскага ўзросту, 10 — 14 год, здольны ўжо сам удасканалюць свае паводзіны і захоўваць часць калектыва, да якога належыць.

Росту самасвядомасці дзяцей дапамагае азнаямленне іх з жыццём юных герояў нашай краіны — камсамольцаў і піонераў, якія здзейснілі подзвігі ў імя Радзімы. Вялікае значэнне мае і тое, што чытае школьнік, чым ён заняты ў вольны ад вучэбных заняткаў час. Разумная занятасць дзяцей у вольныя гадзіны, пасільны ўдзел у хатняй працы з'яўляюцца важнымі сродкамі іх маральнага выхавання і культурнага развіцця.

Б. ЕСІПАЎ,
член-карэспандэнт Акадэміі
педагагічных навук РСФСР.
«Советская женщина»

30 цэнтнераў махорачнага лісту

Звяно Мар'і Кушмар з калгаса імя Дзержынскага Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці атрымала ў мінулым годзе па 20 цэнтнераў махоркі з кожнага гектара замацаванай плошчы. Сёлета, набыўшы пэўны вопыт, звяно абавязалася вырасціць не менш 22 цэнтнераў махоркі з кожнага гектара на плошчы ў 6 гектараў.

Шмат і ўпарта працавалі члены звяна ў складзе 12 чалавек, каб з часцю стрымаць сваё слова. Цэлымі днямі не зыходзілі з табачнай плантацыі. І цяпер можна сказаць, што працавалі яны не дарэмна: знялі па 30 цэнтнераў махорачнага лісту з гектара.

Вялікай пашанай карыстаецца ў калгасе, ды і не толькі ў калгасе, Мар'я Кушмар. А хіба магла аб гэтым марыць жанчына ў панскай Польшчы? Толькі савецкая ўлада і калгасны лад вывелі забітых і цёмных жанчын на шлях роўнапраўнага, шчаслівага і заможнага жыцця.

Лепшыя члены звяна Ганна Куль, Іра Кушмар, Ніна Кужэльская і Алена Заяц выпрацавалі амаль па 200 працадзён.

М. РАХАНАВА.

З вялікім натхненнем вывучае матэрыялы XIX з'езда партыі калектыў гомельскай трыкатажнай фабрыкі імя 8-га сакавіка.

На здымку: інжынер-тэхнолаг комсамолка Аляксандра Гарбачова вывучае матэрыялы XIX з'езда партыі з групай работніц.

Фото Н. Дзяругіна (Фотахроніка БелТА)

Стрымалі слова

Наша комсамольская брыгада працуе ў Пастаўскай МТС. Вясной мы ўзялі соцыялістычнае абавязацельства — выканаць гадавое заданне на 200 процантаў.

Мы адразу наладзілі цеснае са-дружства з паляводчай брыгадай калгаса «За Радзіму» Загачэўскага сельсовета. На кожны трактар і кожную змену склалі гадзінны графік. Рэгулярна даглядалі машыны. Трактарысты змяняліся ў 6 гадзін раніцы і ў 6 вечара. Я акуратна вяла ўлік гаручага, замярала ўчасткі, апрацаваныя кожнай зменай.

Трактары мала калі псаваліся. Рэдкія непаладкі выпраўляла сама. Правільны догляд машын даў нам магчымасць перавыконваць зменныя нормы выпрацоўкі.

Уключыўшыся ў соцыялістычнае спаборніцтва, трактарысткі Юхно І Кабяк выканалі гадавое заданне больш чым на 200 процантаў. Уся брыгада з часцю стрымала сваё слова — выканала гадавы план на 200 процантаў. У аснове нашых поспехаў — высокапрадукцыйная двухзменная работа трактараў, да-сканалае веданне механізма, уменне валодаць машынай.

Закончыўшы палявыя работы, мы паставілі свае трактары на рамонт. Да кастрычніцкіх свят усе яны былі прыведзены ў поўны парадак.

У нас ёсць клуб. Трактарысткі амаль кожны дзень наведваюць яго, цікавяцца кінофільмамі.

Алёна КОЙРА,
брыгадзір трактарнай брыгады.

У рахунак 1953 года

Дзякуючы няспынным клопатам партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна працоўныя нашай краіны маюць вялікія магчымасці вучыцца, павышаць свой ідэйна-палітычны ўзровень, працаваць на карысць Радзімы.

Паўтара года таму назад я паступіла на машына-будаўнічы завод «Рухавік рэвалюцыі» вучнем токара. Спачатку прыглядалася да работы лепшых стаханаўцаў цэха — Савончыка, Мельнікава, Брандзіна, пераймала іх вопыт. У абсталяванні такарнага станка, асабліва ў тэорыі рэзання, многа

дапамог мне майстар т. Драчунскі.

Зараз я, асвойваючы метады на-ватараў вытворчасці, працую на двух станках. Норму выконваю на 250 — 300 процантаў пры выдатнай якасці прадукцыі. Гадзінны графік выпуску дэталяў даў мне магчымасць значна павысіць прадукцыйнасць працы. Добрыя вынікі дало правільнае планаванне рабочага дня, падрыхтоўка рабочага месца і старанны догляд абсталявання. У мяне не было выпадку паломкі або аварыі станкоў. Заточваю інструмент заўсёды дакладна па нармалях, стараючыся вытрымліваць усе тэхнічныя ўмовы.

На дасягнутым не спыняюся. Павышаю свае веды на курсах тэхмініума і адначасова займаюся ў гуртку па вывучэнню біяграфіі таварыша Сталіна. Вывучаю матэрыялы XIX з'езда партыі.

Чытаю многа тэхнічнай і мастацкай літаратуры, карыстаюся паслугамі заводскай бібліятэкі, якая налічвае больш 5000 кніг.

Для мяне вытворчасць стала даражэй за ўсё. Усе сілы аддаю справе будаўніцтва кунізму.

XIX з'езд партыі я сустрэла выкананнем месячнага задання на 272 процанты і да 35 гадавіны Вялікага Кастрычніка закончыла гадавы план. Зараз працую ў рахунак 1953 года.

Н. СІЛЬЧАНКА,
токара.

г. Гомель.

Д. Н. МАМІН-СІБІРАК

У гэтым годзе адзначаюцца дзве даты, звязаныя з імем Маміна-Сібірака: стагоддзе з дня нараджэння і сорок год з дня смерці.

Выдатны рускі пісьменнік Д. Н. Мамін (Сібірак — яго псеўдонім) нарадзіўся ў сям'і свяшчэнніка на адным з заводаў Ніжне-Тагільскай акругі. Хоць і не меў ён спецыяльнай закончанага асветы, але быў чалавекам усебаковых ведаў. Пасля заканчэння духоўнай семінарыі Мамін-Сібірак вучыўся ў Медыцынска-хірургічнай акадэміі, а потым на прыродазнаўчым і юрыдычным факультэтах Пецярбургскага ўніверсітэта.

Жыццёвы шлях Маміна-Сібірака быў тыповым для разначынца таго часу, які прышоў у літаратуру дзякуючы толькі таленту і настойлівай працы.

Літаратурная дзейнасць Маміна-Сібірака пачалася па сутнасці са студэнцкіх гадоў, калі ён працаваў рэпарцёрам у газетах. Яго імя ўпершыню з'явілася ў друку ў 1872 г., і з гэтага часу ён стаў актыўным супрацоўнікам «Отечественных записок», «Вестника Европы», «Русской мысли» і іншых перыядычных выданняў.

Вярнуўшыся на Урал, Мамін-Сібірак з галавой акунуўся ў вір жыцця роднага края. Будучы назіральным і добра ведаючы вытокі сацыяльнага зла, пісьменнік у сваіх творах даў яскравы малюнак народных пакут.

Васьмідзесятыя гады былі для Маміна-Сібірака перыядам ідэйнага і мастацкага росту. Ён захапляўся такімі пісьменнікамі-дэмакратамі як Глеб Успенскі, пафасная публіцыстыка і творчы шлях якога быў прысвечаны народу. На свой уласны творчы шлях Мамін-Сібірак таксама глядзеў, як на служэнне народу.

Перад чытачом праходзіць цэлы шэраг кранаючых чалавечых вобразаў, якіх нельга забыць, або збытаць. Яны ўзяты з самога жыцця, выхалены з нетраў народных мас. Гэтую якасць творчасці Маміна-Сібірака любіў і высока цаніў Максім Горкі.

У дзень саракагадовага юбілея літаратурнай дзейнасці Маміна-Сібірака Алексей Максимавіч пісаў:

«Калі пісьменнік глыбока адчувае сваю кроўную сувязь з народам, — гэта дае прыгажосць і сілу яму. Вы ўсё жыццё адчувалі творчую сувязь гэтую і выдатна паказалі Вашымі кнігамі, адкрыўшы цэлую галіну рускага жыцця, да Вас незнаёмага нам. Зямлі род-

най ёсць за што дзякаваць Вам, друг і настаўнік наш».

Галоўнай тэмай творчасці Маміна-Сібірака быў паказ Урала ў перыяд укаранення і

росту там прамысловага капіталізма. Ва многіх нарысах, апавяданнях і раманах пісьменнік імкнуўся паказаць «цёмнае царства» капіталістаў-драпежнікаў і цяжкіх беспрасветных

лёт уральскага пролетарыята («Приваловские миллионы», «Хлеб», «Золото», «Уральские рассказы» і інш.). Паводле характарыстыкі В. І. Леніна, «у творах гэтага пісьменніка рэльефна выступае асобы быт Урала, блізкі да дарэформеннага, з бяспраўем, цемрай і прыніжанасцю прывязанага да заводаў насельніцтва».

Гарачая любоў да Урала і ўменне даць яркія малюнкi навакольнай рэчаіснасці часта змяняліся ў пісьменніка горкім расчараваннем ад таго, што ў гэтай рэчаіснасці ён не мог знайсці дадатнага героя. І тады ў сваіх творчых пошуках ён звяртаўся да мінулага і часам нават ідэалізаваў старыя дарэформенныя адносіны. Хоць Мамін-Сібірак быў блізка знаёмы з прамысловым Уралам і яго пролетарыятам, ён усё-ж не здолеў убачыць і зразумець кіруючую ролю рабочага класа.

Непасрэднасць таленту, якая выразілася ў глыбокім і рознастайным ахопе ўсіх бакоў навакольнага жыцця, паставіла Маміна-Сібірака ў рад віднейшых пісьменнікаў 80-х гадоў мінулага стагоддзя.

У некролагу «Правды» ў 1912 г. аб Маміне-Сібіраку гаварылася: «Памёр яркі, таленавіты, сардэчны пісьменнік, пад пяром якога ажывалі старонкі мінулага Урала, цэлая эпоха шэсця капітала, драпежнага, прагавітага, не ведаўшага ні ў чым супынку».

КАНСТАНЦІН ЗАСЛОНАЎ

Легендарны камандзір народных мсціўцаў-партызан на Беларусі ў гады Айчынай вайны — Канстанцін Заслонаў быў выхадцам з рабочай сям'і. Нарадзіўся ён у 1909 г. у г. Осташкаве Тверскай губерні. Сваю працоўную дзейнасць пачаў з васьмігадовага ўзросту — быў пастухом і сезонным парабкам у кулакоў. Зімой вучыўся ў школе I ступені ў с. Парэчча і скончыў яе ў 1922 годзе. Неўзабаве бацька аддаў яго вучнем да шаўца-саматужніка. Дзякуючы сваёй кемлівасці і стараннасці, юны Заслонаў з хлопчыка «на пабягушках» праз год стаў лепшым падмайстрам.

У канцы 1923 г. Заслонаў уступіў у рады юных піонераў і хутка выявіў сябе як здольнага, дапытлівага хлопчыка і ініцыятыўнага арганізатара ўсякіх удалых пачынанняў. Ён афармляў насценную газету, праводзіў чыткі газеты «Юны ленец». Адсюль, з піонерскага атрада, і вынес Заслонаў пачатак свайго сталага палітычнага святапогляду.

Бацька Заслонава быў чалавекам старых, патрыярхальных

поглядаў. Атрымаўшы зямельны надзел, ён моцна асеў на

ім, абжыўся і дзяцей сваіх хацеў трымаць пры гаспадарцы. І таму Канстанцін, які ў 1924 г. пехатой пайшоў у г. Невель

«шукаць навукі» ў школе II ступені, не атрымліваў ад бацькі ніякай падтрымкі. І ўсё-ж, не маючы падручнікаў, церпячы матэрыяльныя нястачы і працуючы вечарамі ў прыватнага шаўца, Заслонаў быў адным з лепшых вучняў у школе. У 1925 г. яго прынялі ў комсамол, а ў 1927 годзе, як выдатнага комсамольца, накіравалі ў трохгадовую Вялікалукскую профтэхшколу чыгуначнага транспарту. Скончыў Заслонаў яе на «выдатна» і ў 1930 г. стаў працаваць слесарам у дэпо станцыі Віцебск. Праз некалькі месяцаў яго прызначылі памочнікам паравознага машыніста, а потым і машыністам.

Пасля гэтага Радзіма накіроўвае Заслонава, як высокакваліфікаванага спецыяліста, на самыя адказныя ўчасткі.

У пачатку Вялікай Айчыннай вайны Заслонаў займаў адзін з адказнейшых участкаў — быў начальнікам Аршанскага дэпо. У першыя-ж дні вайны ён перабудаваў работу дэпо ў адпаведнасці з умовамі ваеннага часу. Першым адказным заданнем, якое даручыла яму Радзіма, была эвакуацыя чыгуначнага абсталявання і дзяржаўнай маёмасці. Следуючы з апошнім падрыўным поездом, Заслонаў знішчыў усё, што нельга было вывезці на ўсход і што магло застацца ворагу.

Пазней, атрымаўшы дазвол арганізаваць партызанскую дыверсійную групу з аршанскіх чыгуначнікаў, Заслонаў перайшоў з невялікім атрадам лінію фронту і, дайшоўшы да Оршы — глыбокага варожага тылу, вярнуўся ў роднае Аршанскае дэпо і «наняўся» да гітлераўцаў начальнікам паравознай брыгады. Умелая сувязь з ранейшымі рабочымі хутка прывяла да таго, што адрамантаваныя заслонаўскай брыгадай нямецкія паравозы адразу-ж падрываліся тымі-ж заслонаўцамі.

Аднак, калі дзейнасць Заслонава выклікала вялікія падзрэнні, ён вымушаны быў пакінуць дэпо і вывесці свой атрад у лес.

Дорага ацанілі фашысты галаву бясстрашнага, неўлавімага партызанскага камандзіра. Ды не злата, не багацці, якія яны абяцалі таму, хто прывядзе Заслонава жывым ці мёртвым, зламалі яе. Адаў яе бяссмертны камандзір сам, ды толькі за іншую цану — 150 гітлераўцаў палеглі ў апошнім баі, які вёў супроць іх Канстанцін Заслонаў. Ён гераічна загінуў 14 лістапада 1942 года. Савецкі ўрад прысвоіў Заслонаву высокае званне Героя Савецкага Саюза.

АБ РЭЖЫМЕ САРДЭЧНЫХ ХВОРЫХ

Сардэчныя хворыя па цяжкасці захворвання бываюць кампенсаванымі і дэкампенсаванымі.

У стадыі кампенсацыі сэрца, не гледзячы на сваю анатамічную няпоўнацэннасць, больш-менш здавальняюча спраўляецца з асноўнай сваёй задачай — забяспечваць крывёй тканкі і органы нашага цела.

У дэкампенсаваных хворых сэрца аказваецца няздольным выконваць сваю функцыю, у выніку чаго ўзнікае рад хваравітых з'яў (агульная слабасць, адышка, значныя ацёкі і інш.). Такія хворыя маюць патрэбу ў доглядзе, спецыяльным лячэнні і таму павінны знаходзіцца ў больніцы.

Хворыя з пачатковымі формамі расстройства кроветвароту, калі яшчэ няма ацёкаў і захавана абмежаваная працаздольнасць, у больнічным лячэнні не маюць патрэбы. Яны скардзяцца на нярэзкую агульную слабасць, іншы раз на частыя сэрцабіенні і болі ў абсягу сэрца, на адышку пры звычайным фізічным напружанні або падыманні ўгору. У такіх хворых звычайна выяўляюцца стойкія арганічныя змены сэрца або сасудаў. Каб не дапусціць пераходу хваробы ў больш цяжкую стадыю, сардэчныя хворыя павінны весці ўмераны вобраз жыцця і прытрымлівацца пэўных правіл.

Сардэчныя хворыя павінны хадзіць павольна, не спяшаючыся. Падымання ўгору, па лесвіцы трэба таксама павольна, з прамежкамі для адпачынку.

Сардэчныя хворыя павінны праводзіць шмат часу на свежым паветры, аднак не на сонцы. Яму нельга знаходзіцца ў шматлюдных грамадскіх месцах, дзе бывае накурана і дзе ад дыхання вялікай колькасці людзей накапліваецца шмат вуглекіслага газу.

Сардэчныя хворыя павінны усяляк асцерагацца прастуды. Прастудныя захворванні — грип, ангіна, запаленне лёгкіх і інш. — горш пераносіцца, значна зацягваюцца, а часам канчаюцца смерцю з прычыны слабасці сардэчнай мышцы.

Сон дзейнічае жыватворна на чалавечы арганізм. У час сну ўсе органы і арганізм у цэлым поўнасцю адпачываюць: стомленасць праходзіць, чалавек набіраецца сіл для працоўнага дня. Асабліва патрабуе адпачынку стомленае сэрца. Таму сардэчныя хворыя строга павінны захоўваць норму сну — 8 гадзін у суткі.

На арганізм хворага вельмі шкодзіць уздзеянне рэзкіх ваганняў тэмпературы, бо яны выклікаюць прыступы боляў у абсягу сэрца. Таму сардэчным хворым проціпаказаны гарачыя ванны, лазня, купанне ў халоднай вадзе або ў халоднае надвор'е, сонечныя ванны.

Апрача ўказаных правіл, сардэчныя хворыя павінны захоўваць некаторыя спецыяльныя правілы і дыету: есці не менш 4—5 раз у дзень, невялікімі порцыямі, не ўжываць вострых прыпраў — хрэну, перцу, гарчыцы, якія выклікаюць апетыт і садзейнічаюць перагрузцы страўніка ядой. Вячэраць трэба за 3—4 гадзіны перад сном, каб к моманту

адыходу да сну страваванне ў асноўным закончылася.

Сардэчныя хворыя павінны абмежаваць колькасць вадкасці да 1—1½ літра ў суткі, уключаючы сюды суп, кісель, кампот, прастаквашу і інш. Асабліва шкодна ўжываць вялікую колькасць піва і газіраваных вод. Аднак рэзкае абмежаванне прыёму вадкасцей няэтактачна і нават шкодна. Соль трэба ўжываць ва ўмеранай колькасці, бо яна, як і залішняя колькасць вадкасці, садзейнічае развіццю ацёкаў. Па гэтай-жа прычыне выключаюцца і салёныя стравы.

Харчовы рацыён сардэчнага хворага павінны быць пераважна малочна-растлінны, багаты вітамінамі (галоўным чынам С і В).

Не варта піць моцны чай і моцны кофе, якія дзейнічаюць узбуджальна на сэрца і нервовую сістэму, выклікаючы рад непрыемных адчуванняў: сэрцабіенне, болі ў абсягу сэрца, пачуццё стомленасці.

Вялікае значэнне для стану сардэчна-сасудзістай сістэмы мае працоўны рэжым. Сардэчныя хворыя павінны акуратна чаргаваць працу з адпачынкам. Пры занятках разумовай працай неабходна рабіць перапынкі ў рабоце, каб даць адпачынак стомленым мазгавым клеткам. Вельмі карысна паляжаць у гарызантальным становішчы. Пасля адпачынку сэрца становіцца зноў працаздольным. Аднак не трэба ўпадаць у другую крайнасць і ўвесь вольны час праводзіць у пасцелі. Працяглае ляжанне расслабляе сардэчную мышцу.

Сардэчнаму хвораму, у залежнасці ад яго стану, дазваляюцца, а часам нават рэкамендуюцца, фізічныя практыкаванні, або заняткі спортам для ўмацавання сардэчнай мышцы. Віды і дазіроўка гэтых практыкаванняў вызначаюцца лекачым урачом. Безумоўна забараняецца язда на веласіпедзе і плаванне, бо яны патрабуюць вялікага мышачнага і нервовага напружання.

Доктар Г. БЕЛЕНЬКІ.

КРАСВОРД

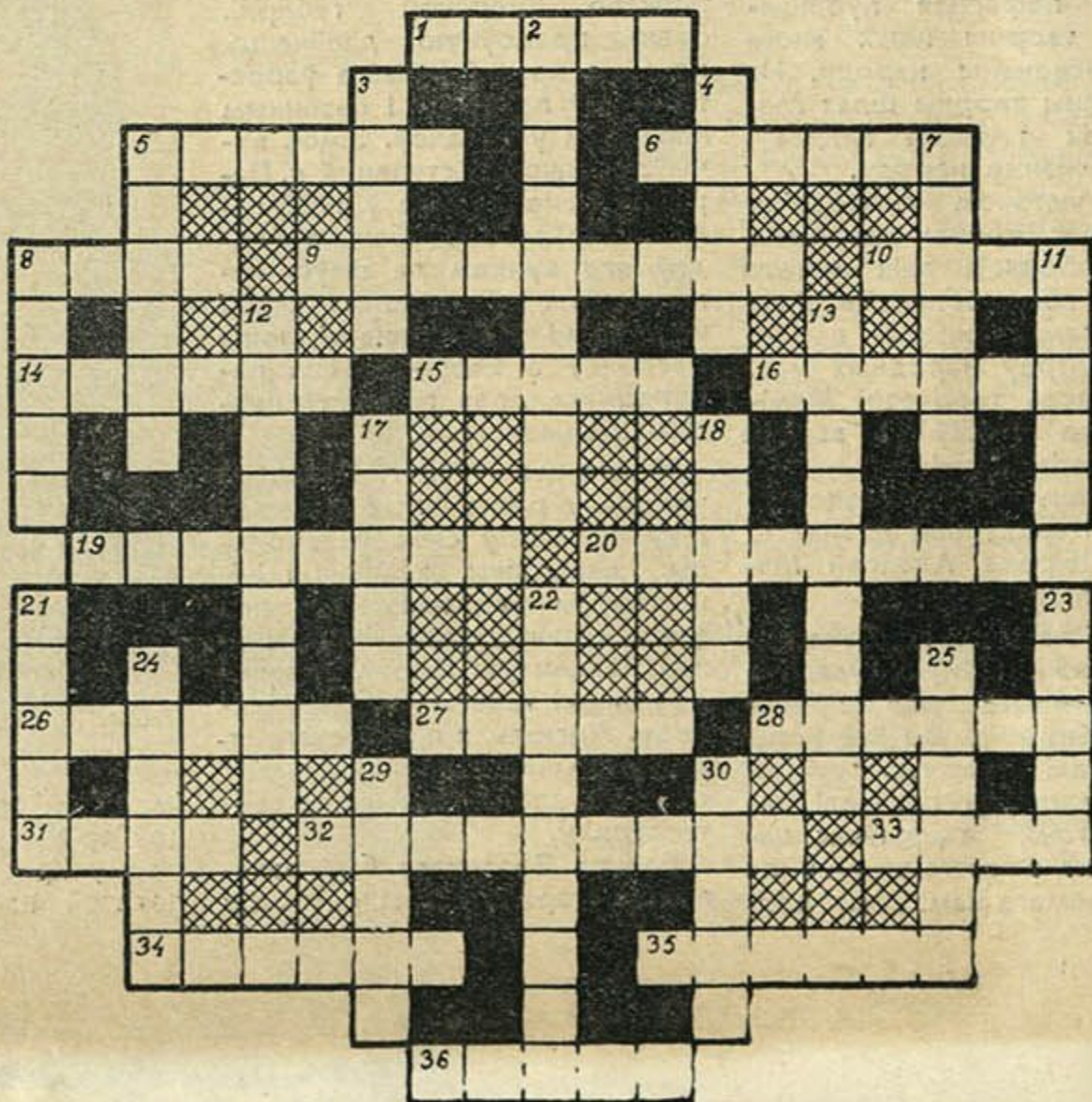
ПА ТВОРАХ ЯКУБА КОЛАСА (у асноўным)

Па гарызанталі:

- Герой аповесці «Дрыгва».
- Малады партызан з паэмы «Адплата».
- Імя старшыні калгаса «Хваля рэвалюцыі» з аповесці «Адшчапенец».
- Прыродапісальны верш.
- Агульная назва цыкла вершаў, напісаных у 1935 годзе.
- Персанаж апавядання «Бунт».
- Галоўны герой апавядання «Бунт».
- Герой дзіцячага апавядання.
- Адзін з ранніх вершаў.
- Персанаж паэмы «Адплата».
- Апавяданне, упершыню надрукаванае пад псеўдонімам Тамаш Булава.
- Назва некалькіх у розны час напісаных філасофскіх вершаў.
- Герой аповесці «На прасторах жыцця».
- Імя дзяўчыны з двух апавяданняў часоў вайны.
- Адзін з ранніх вершаў.
- Персанаж апавядання вершам, напісанага на сюжэт народнай казкі.
- Асноўныя абрысы, план літаратурнага твору.
- Пісьменнік, які мае агульнапрызнанае значэнне.
- Прыродапісальны верш.

Па вертыкалі:

- Герой трылогіі аб Палессі.
- Герой паэмы «Сымон музыка».
- Верш, прысвечаны маршалу Варашылаву.
- Верш аб долі паэта.
- Імя паплечніка дзеда Талаша.
- Старадаўні музычны інструмент.
- Персанаж апавядання «Прапаў чалавек».
- Назва цыкла вершаў аб калектывізацыі.
- Чалавек, які займаецца літаратурнай працай.
- Прыродапісальны верш.
- Апавяданне вершам.
- Друкарскі тэрмін.
- Літаратурны напрамак пачатку 19 стагоддзя.
- Род літаратурнага твору.
- Верш для дзяцей.
- Герой апавядання «Царскія грошы».
- Персанаж паэмы «Рыбакова хата».
- Апавяданне для дзяцей.

Нядаўна Поля Робсана запрасілі ў Канаду. Амерыканскія ўлады не далі яму дазволу на выезд. На канадска-амерыканскай граніцы быў арганізаваны мітынг. З усіх бакоў слухалі Робсана.

— Вось гэта дык сапраўдны голас Амерыкі.

Малюнак В. Ціхановіча

Адказны рэдактар: А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. АБУШЭНКА, М. Н. БАРСТОК, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, А. П. ЗАХАРАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, Ф. А. НОВІКАВА, А. І. ФЕДАСЮК, В. І. ФІЛІПАВА.

АТ 73931 Журнал «Работница и крестьянка» на белорусском языке. Издание ЦК КП Белоруссии.

Адрас рэдакцыі: Мінск. Праспект імя Сталіна. Дом друку. Пакой 23. Тэлефон 2-33-03. Падпісана да друку 21. XI-52 г. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Цана 1 руб. 50 кап. Да гэтага нумара прыкладаецца выкрайка. Тыраж 25.000 экз. Зак. 556.

Друкарня імя Сталіна. Мінск.

14108

«У галіне электрыфікацыі забяспечаны высокія тэмпы нарошчвання магутнасці электрастанцый з мэтай большага задавальнення растурых запатрабаваў народнай гаспадаркі і бытавых патрэб сельніцтва ў электраэнергіі і павелічэння рэзерву ў энергетычных сістэмах».

(З дырэктывы XIX з'езда партыі)

«ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ КАЛГАСУ» —

карціна Л. Гельманшчыка

Платве отрезное в талии. Спинка гладкой.
Перед на кокетке с рюшей встречными склад-
ками. Воротник атласный. Застежка на
пуговицах. Рукав собран на манжет.
Юбка расклешенная, двубортная. На пере-
дней половинке юбки две встречные склад-
ки, являющиеся как бы продолжением встреч-
ных складок юбки. На заднем половинке
юбки одна встречная складка.
Викторья дама на фид розовой с
голубой на швы.

Слушко..... 0 0 0 0

Ротенка к перогу..... II II

Перез..... III IV

Презе попариче робби.....

Заре попариче робби.....

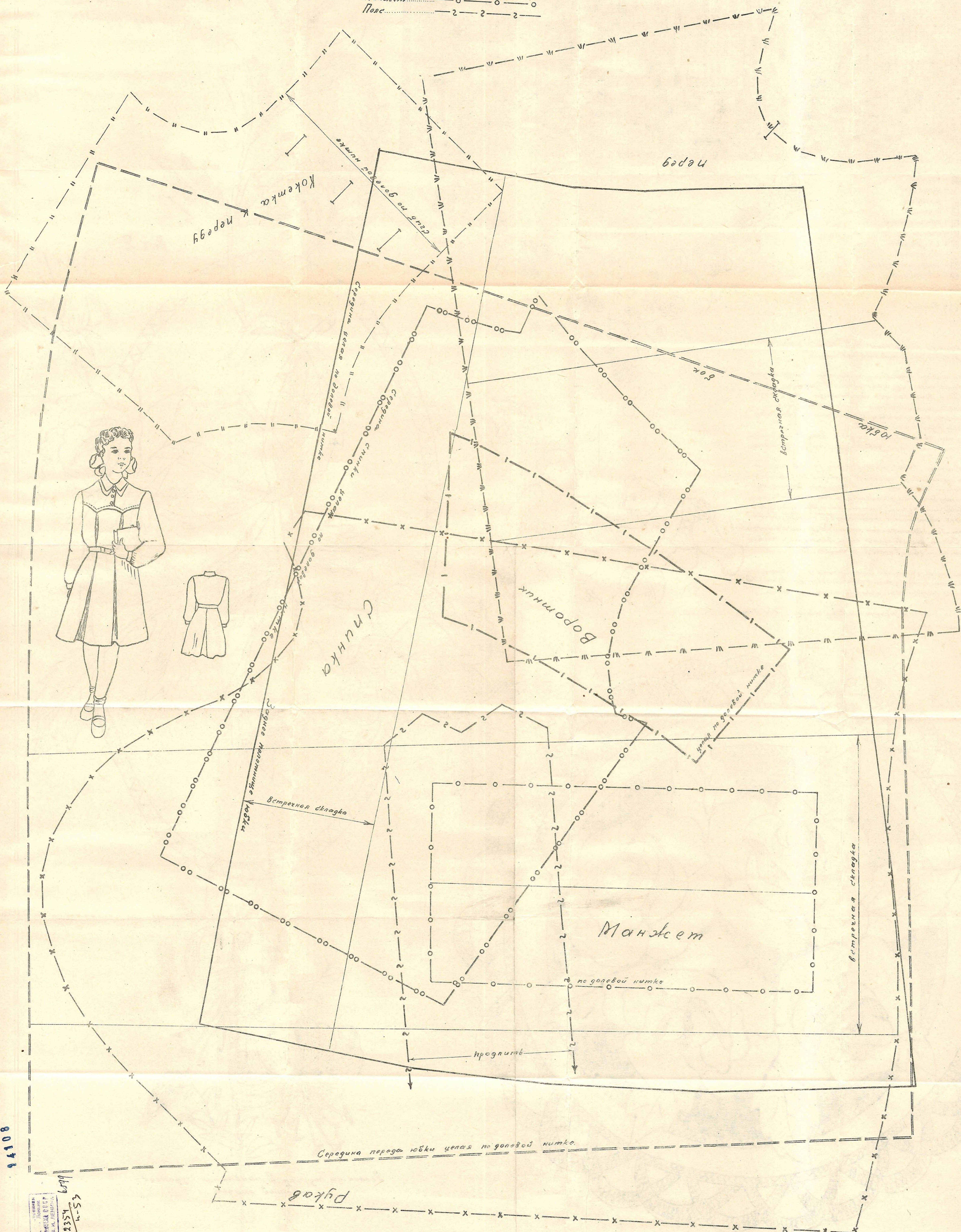
Рикав..... x x x

Воротник..... I I

Манжет..... 0 0 0

Пояс..... 2 2 2

Nº 11 за 1952 год.

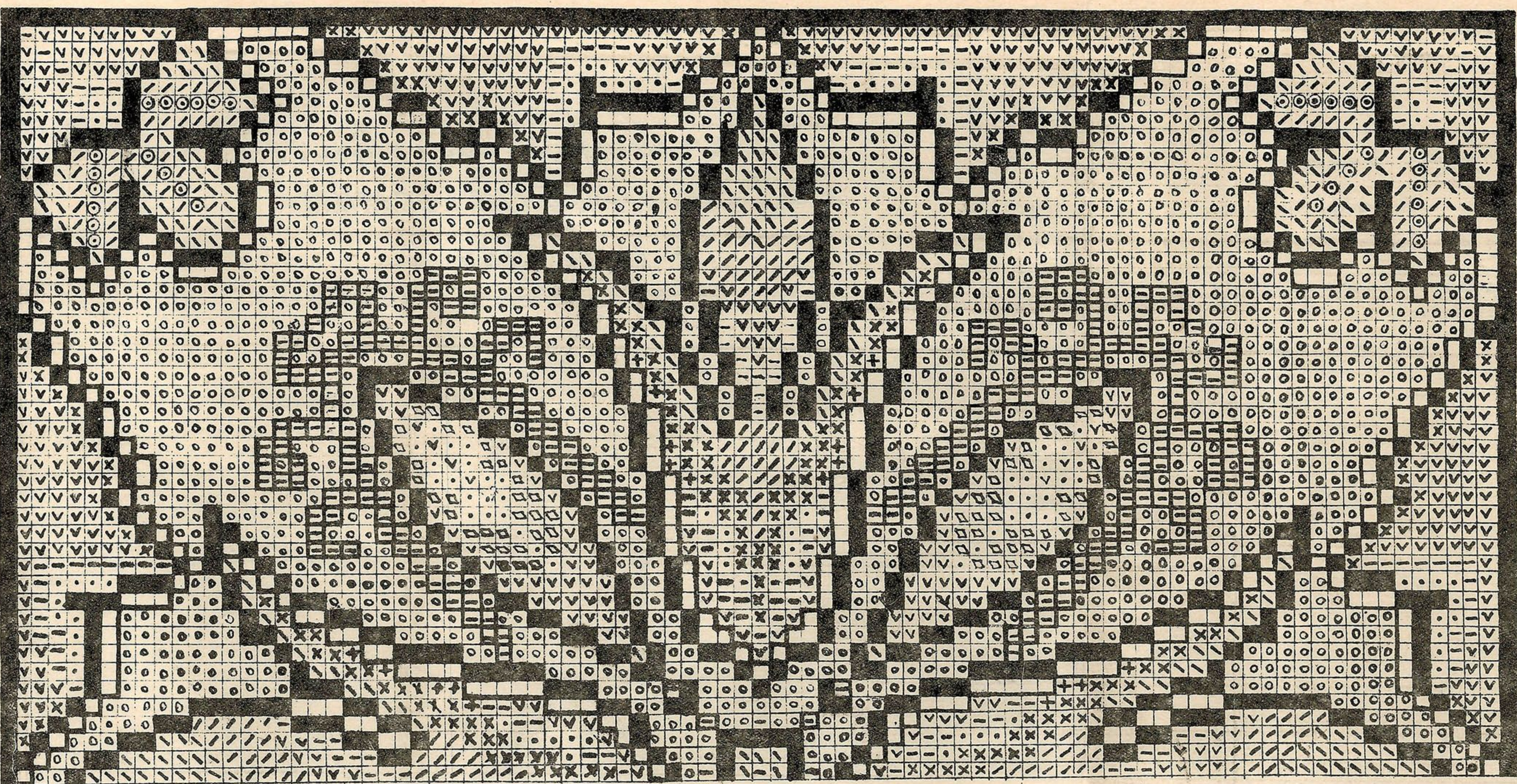

Рис. 1

- — черный
- ▣ — красный
- ▢ — розовый
- ▤ — желтый
- ▥ — св.-желтый
- ▦ — синий
- ▧ — св.-розовый
- ▨ — бордовый
- ▩ — темнозеленый
- — св.-зеленый
- — сиреневый
- — белый

Рис. 1. Диванная подушечка. Вышивается двойным крестом. На рисунке дана половина подушечки.

Рис. 2. — для портiera. Вышивается художественной гладью (как вышивать розы — см. приложения к предыдущим номерам). Овал вышивается бархатным швом, нитками: коричневыми, золотистыми, темножелтыми, светложелтыми, сапунными. Обшивается овал пестрым швом коричневой нитью. На рисунке дана одна боковая сторона. Для верха нужна с другой стороны овала добавить ветку с бутончиками.

Рис. 3. Подушечка "Розы". Вышивается скорой гладью и стебельчатый швом на белом полотне. Для вышивки нужны нитки пурпурные, например: светлоголубые и темноглубые. Фон зашивается светлоголубой нитью по направлению прямой нитки ткажи. Контуры цветов и листьев обшиваются темноглубой нитью стебельчатым швом. Заширившиеся места на узлах вышиваются гладью. Овалы зашиваются швом "восьмерка" светлоголубой нитью и обшиваются темноглубой.

Рис. 4. — для детского платья. Вышивается швом "восьмерка" белыми нитками; контуры узлов и стебельки — красными. Геронки вышиваются гладью красными и белыми нитками.

Рис. 5. — для детского передника. Вышивается стебельчатый швом и гладью.

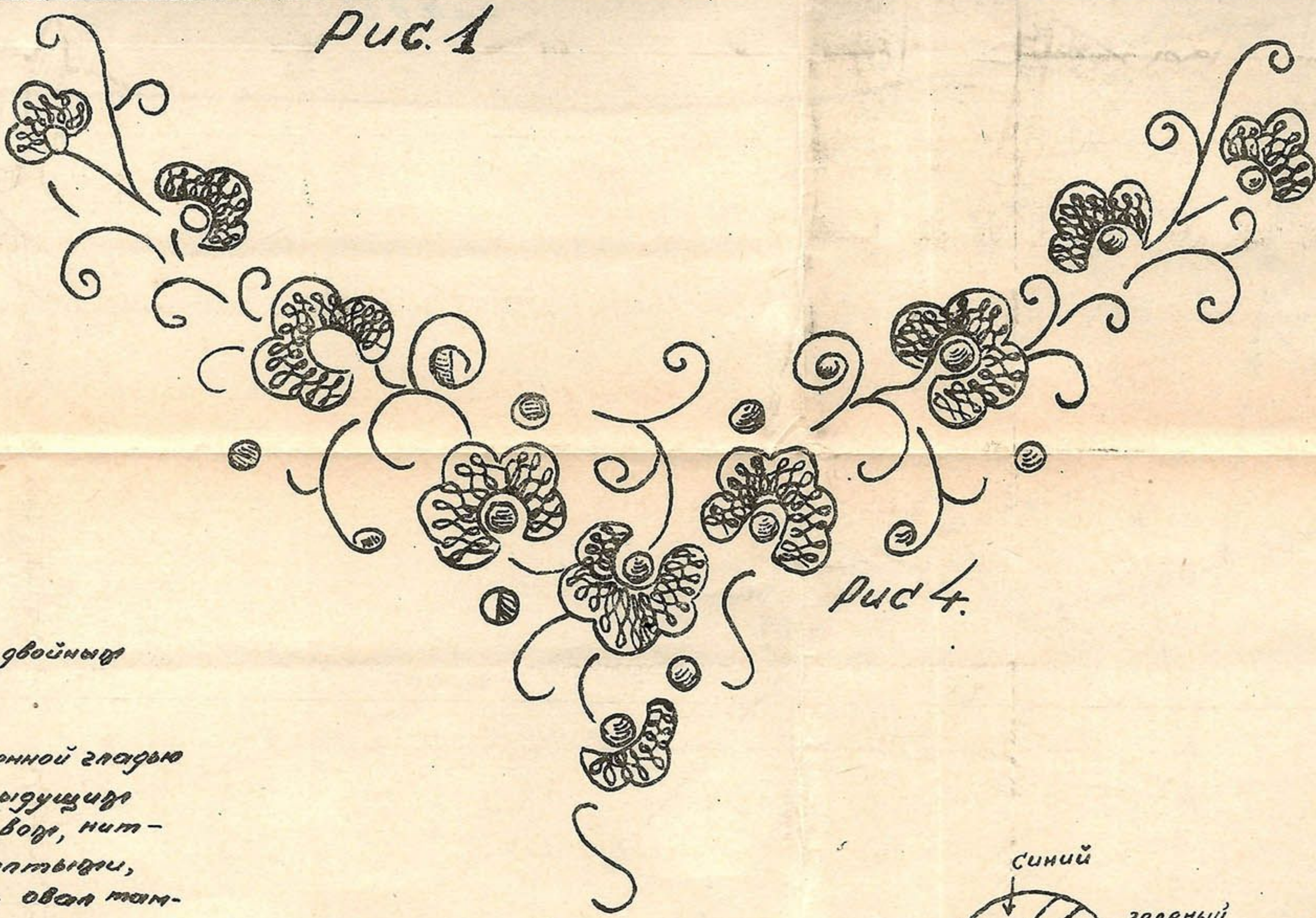

Рис. 4.

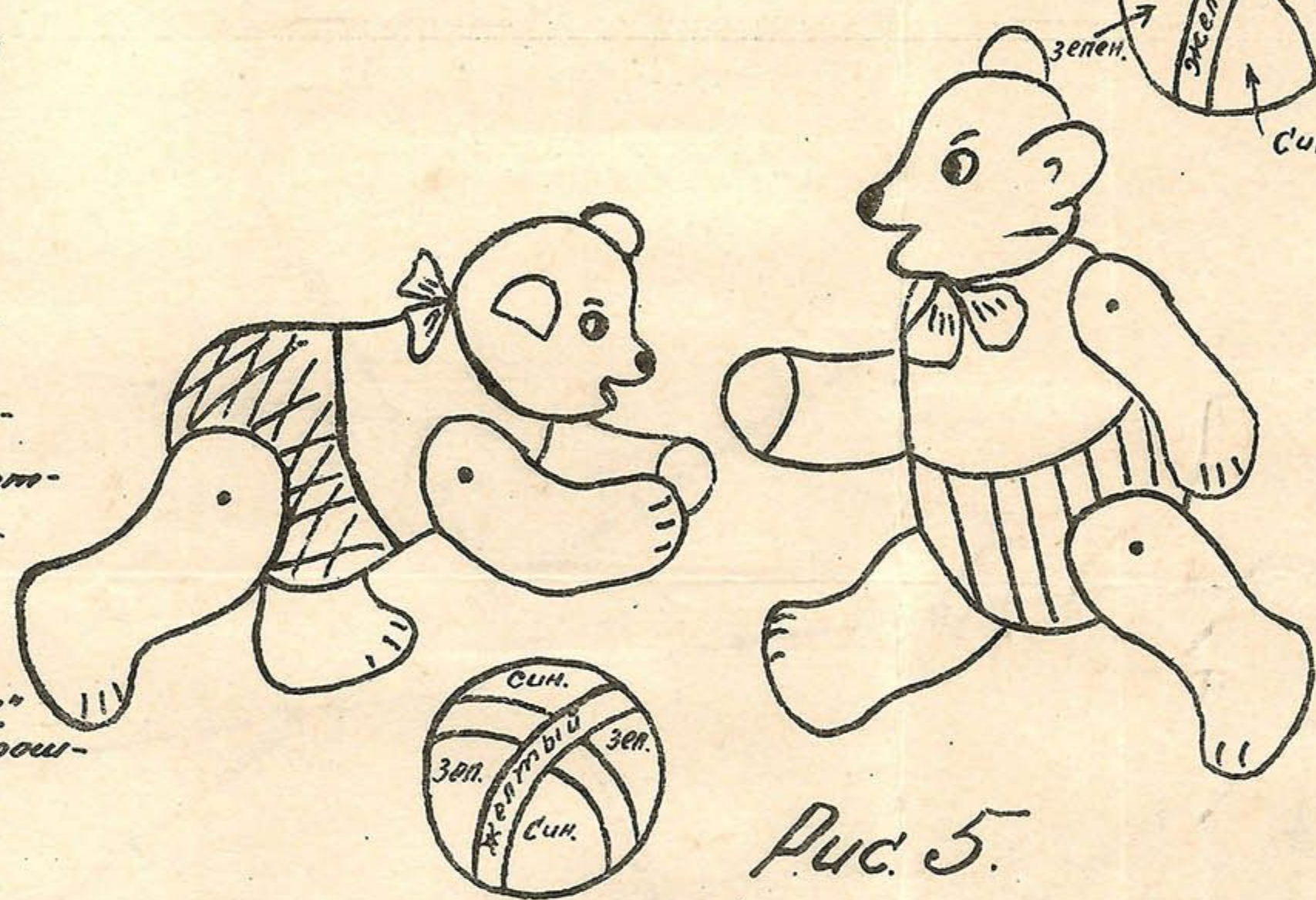
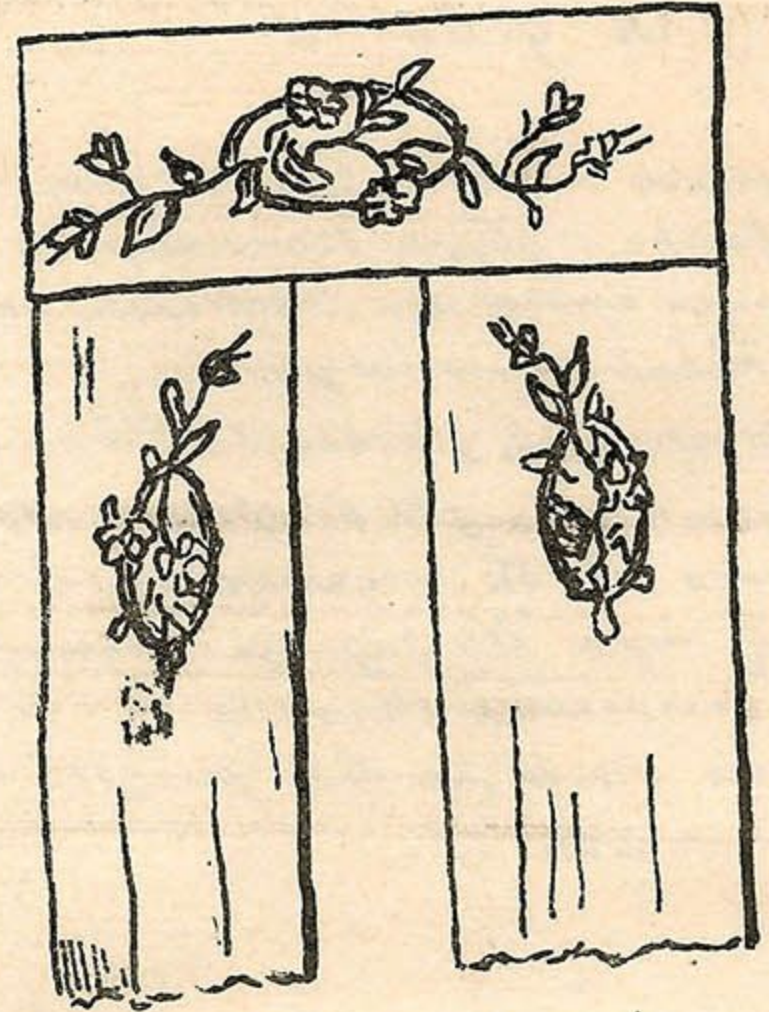

Рис. 5.

Общий вид портiera.

Рис. 2

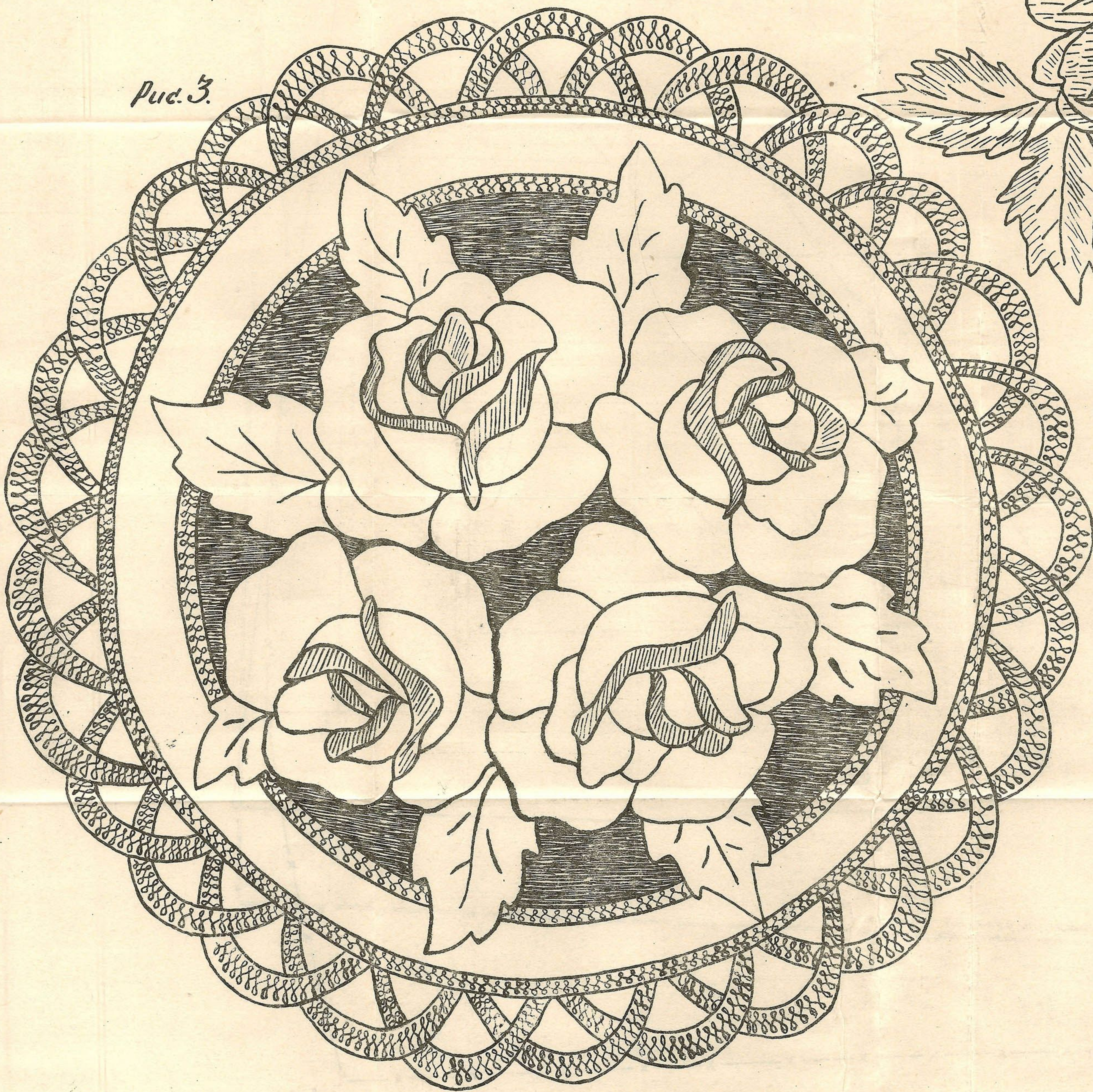

Рис. 3.

Уголок на подушку. Вышивается художественной гладью.

14108

«У галіне электрыфікацыі забяспечыць высокія тэмпы нарошчвання магутнасці электрастанцый з мэтай большага задавальнення растурых запатрабаваў народнай гаспадаркі і бытавых патрэб сельніцтва ў электраэнергіі і павелічэння рэзерву ў энергетычных сістэмах».

(З дырэктывы XIX з'езда партыі)

«ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ КАЛГАСУ» —

карціна Л. Гельманшчыка

